

ARBEJDSMILJØREGNSKAB 2020
FORSVARSMINISTERIETS KONCERN



INDHOLD

1. INDLEDNING OG FORMÅL	3
2. STATUS FOR ARBEJDSMILJØVIRKSOMHEDEN	4
2.1 Status for arbejdsmiljøindsatsen 2014-2020	4
2.3 Arbejdsmiljøudviklingen i 2020	5
2.4 Øvrige arbejdsmiljøtiltag i 2020	6
2.5 Arbejdsmiljøet 2021	6
3. ARBEJDSULYKKER	8
3.1 Arbejdsulykker total	8
3.2 Arbejdsulykker i styrelser og myndigheder	8
3.3 Ulykker fordelt på personalegrupper	10
3.4 Ulykkerne fordelt på alder	10
3.5 Ulykkerne fordelt på hændelsessteder	11
3.6 Ulykkesincidens	12
3.7 Antal ulykker sammenlignet med andre brancher (benchmark)	14
3.8 Værnepligtige	14
4. FYSISK ARBEJDSMILJØ	18
4.1 Rådgivningsopgaver indenfor det fysiske arbejdsmiljø	18
5. PSYKISK ARBEJDSMILJØ	19
5.1 Rådgivningsopgaver indenfor psykisk arbejdsmiljø	19
5.2 Organisationen for Personlig Rådgivning og Kollegastøtte (OPRK)	20
6. UNDERSØGELSE AF LEDELSE I FORBINDELSE MED HJEMMEARBEJDE	23
6.1 Samlet resultat for de medvirkende styrelser og myndigheder	23
7. SYGEFRAVÆR	25
7.1 Forsvarsministeriets koncerns samlede sygefravær	25
7.2 Sygefravær fordelt på køn samt kort- og langtidssygefravær	25
7.3 Sygefravær fordelt på funktionsniveauer	27
7.4 Sygefravær i staten	28
7.4 COVID-19 som årsag til sygefravær	29
8. PÅBUD FRA ARBEJDSTILSYNET	30
9. ARBEJDSMILJØUDDANNELSER	31
10. BILAG	32
1. Arbejdsmiljøvirksomheden på Forsvarsministeriets område	32

1. INDLEDNING OG FORMÅL

Forsvarsministeriets arbejdsmiljøregnskab medvirker til at understøtte den strategiske arbejdsmiljøindsats, den operative opgaveløsning og fastholdelse og rekruttering.

Koncernmålsætningen for perioden 2014-2020 blev nået for så vidt angår reduktion af arbejdsulykker, idet antallet af ulykker blev reduceret med hele 32 % i denne periode.

Forsvarsministeriet nåede ikke målet med de øvrige koncernmålsætninger. Der kan dog konstateres en positiv udvikling i det psykiske arbejdsmiljø samt for muskel- og skeletbesvær (ergonomi). Derimod steg andelen af medarbejdere, som oplevede problemer med termisk indeklima i samme periode.

I 2020 blev der registreret i alt 551 arbejdsulykker med fravær. Hovedparten af ulykkerne sker fortsat under uddannelse, øvelse og fysisk træning. Ulykker blandt værnepligtige udgør ca. en tredjedel af de samlede ulykker. Der er stor forskel på ulykkesincidensen hos værnepligtige kvinder og mænd, idet kvinders incidens er næste dobbelt så stor som mændenes.

Forsvarsministeriets gennemsnitlige sygefravær lå i 2020 lige under gennemsnittet for staten.

Arbejdsmiljøregnskabet viser, at der fortsat er behov for at prioritere arbejdsmiljøindsatsen på Forsvarsministeriets område på trods af den generelle positive fremgang. Tallene i regnskabet tyder også på, at arbejdsmiljøet i 2020 kan have været påvirket af COVID-19-situationen, bl.a. grundet hjemmearbejde.

2. STATUS FOR ARBEJDSMILJØVIRKSOMHEDEN

2.1 Status for arbejdsmiljøindsatsen 2014-2020

Tabel 1 viser udviklingen for de prioriterede arbejdsmiljøområder og koncernmålsætninger i Forsvarsministeriets arbejdsmiljøstrategi 2014-2020. Koncernmålsætningerne blev fastsat på baggrund af de nationale målsætninger.

Koncernmålsætningen for arbejdsulykker var en reduktion på 25 % i 2020. Forsvarsministeriet nåede denne målsætning med en samlet reduktion på 32 % fra 813 ulykker med fravær i 2014 til 551 ulykker i 2020 – målt i faktiske tal. Det antages imidlertid, at ulykkestallene for 2020 skal ses i forhold til COVID-19 situationen, som har haft betydning på flere aktiviteter på Forsvarsministeriets område. Reduktionen af arbejdsulykker var 12,5 % i 2019.

Forsvarsministeriet nåede desværre langt fra målet med de øvrige koncernmålsætninger. Der kan dog konstateres en positiv udvikling for så vidt angår udviklingen i det psykiske arbejdsmiljø samt for muskel- og skeletbesvær. Udviklingen i disse målsætninger er opgjort i 2019 på baggrund af besvarelserne i arbejdspladsvurderingen (APV). Den næste APV gennemføres i 2021.

Andelen af medarbejdere, som oplevede negative faktorer i det psykiske arbejdsmiljø, faldt med 2,5 % i perioden 2014 til 2020. Målsætningen var 20 %.

Andelen af medarbejdere, som oplevede positive faktorer i det psykiske arbejdsmiljø steg med 4,7 procent i perioden. Her var målsætningen 15 %.

Andelen af medarbejdere, som oplevede problemer med muskel-/skeletbesvær (ergonomi) faldt med hhv. 8,5 %, 7,1 %, 2,2 % og 3,9 %, idet dette område er opgjort på flere enkeltområder. Her var målsætningen 20 %.

Der har på alene på området termisk indeklima været en negativ udvikling i perioden. Her steg andelen af medarbejdere, som oplevede problemer med det termiske område med 5 %. Målsætningen var en reduktion på 20 %.

Tabel 1: Arbejdsmiljøstrategiens indsatsområder og koncernmålsætninger for udvikling 2019-2020

Indsatsområder	Resultater							Udvikling i scoren 2014 - 2019	Målsætning 2020
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
Antallet af arbejdsulykker med fravær	813	999	927	705	619	711	551¹	12,5 %	25 %
Oplevelse af negative faktorer i det psykiske arbejdsmiljø	31,6	-	-	32,2	-	32,4		2,5 %	20 %
Oplevelse af positive faktorer i det psykiske arbejdsmiljø	42,9	-	-	44,4	-	45,0		4,7 %	15 %
Andelen der oplever problemer med muskel-/ skeletbesvær:									20 %

¹ Kilde: Forsvarsministeriets arbejdsmiljødatabase. Tallene for 2020 er opgjort pr. 01-02-2021. Der kan være mindre forskydninger i tallene for de enkelte år som følge af efterregistreringer, som ikke indgår i regnskabet.

- tungt arbejde ²	14,4	-	-	14,8	13,2	8,5 %	20 %
- ensidigt belastende arbejde	4,1	-	-	4,3	3,8	7,1 %	20 %
- arbejdsstillinger generelt	6,8	-	-	7,4	6,7	2,2 %	20 %
- andre ergonomiske forhold	2,8	-	-	2,9	2,7	3,9 %	20 %
Andelen der oplever problemer med termisk indeklime	30,5	-	-	29,1	32,1	- 5,0 %	15 %

2.3 Arbejdsmiljøudviklingen i 2020

2.3.1 Arbejdsulykker

Der er i 2020 registreret 1.563 arbejdsulykker på Forsvarsministeriets område. Der er sket et fald i antallet af arbejdsulykker på 12 % fra 2019 til 2020. Faldet skyldes særligt fald i ulykker med fravær, som er faldet med knapt 23 %. Hovedparten af ulykkerne sker i under uddannelse (333), øvelse (270) samt fysisk træning (244 ulykker).

Ulykkerne blandt værnepligtige udgør 33 % af det samlede antal ulykker i 2020, hvilket er det samme som i 2019. Ulykkesincidensen er faldet fra 110,2 i 2018 til 85,5 i 2020. Der er stor forskel på incidensen hos værnepligtige kvinder og mænd, idet kvinders incidens (110,9) er næste dobbelt så stor som mændenes (60,2).

2.3.2 Fysisk arbejdsmiljø

Forsvarsministeriets Center for Arbejdsmiljø (FCA) blev i 2020 rekvireret til 259 opgaver indenfor det fysiske område. Dette er på linje med 2019, hvor FCA blev rekvireret til 258 opgaver. Hæren efterfulgt af Flyvevåbnet var de største brugere.

Over halvdelen af FCA's samlede opgaver har omhandlet rådgivning om arbejdspladsindretning samt arbejdsmiljø gennemgange af arbejdspladserne. Endvidere har rådgivning indenfor områder som indeklime og skimmelsvamp også været efterspurgt.

2.3.3 Psykisk arbejdsmiljø

FCA er indenfor området psykisk arbejdsmiljø blevet rekvireret til 37 opgaver i 2020 mod 34 opgaver i 2019 med Hæren som den største rekvirent. Hovedparten af de samlede opgaver har omhandlet områderne trivsel, krænkende adfærd samt ledelse.

Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS) har i 2020 modtaget 23 henvendelser til FPS's juridisk afdeling (FPS-JURA) og 32 til Organisationen for Personlig Rådgivning og Kollega-støtte (OPRK) om kønskrænkende adfærd. Der tages forbehold for overlap mellem de to opgørelser, da henvendelser til OPRK er fortrolige og dermed registreres anonymt. Henvendelserne omfatter både henvendelser om forebyggelse af kønskrænkende adfærd og henvendelser om støtte og håndtering i forbindelse med konkrete sager om kønskrænkende adfærd.

2.3.4 Undersøgelse af ledelse i forbindelse med hjemmearbejde

² I 2014 og 2017 er medarbejdere indenfor kontorområdet ikke blevet spurgt, om de har tungt arbejde. I APV 2019 har alle medarbejdere fået spørgsmålet. For at sikre sammenlignelighed med 2014 og 2017 er medarbejdere, der arbejder indenfor Kontor og Administration, ikke medtaget i tabellen for så vidt angår tungt arbejde.

Resultaterne af undersøgelsen af ledelse ved hjemmearbejde peger samlet set på, at både medarbejdere og ledere overvejende er tilfredse med den ledelse, der er udøvet under hjemmearbejde.

2.3.5 Sygefravær

Det samlede sygefravær på Forsvarsministeriets område er faldet med 0,8 dage fra 8,4 dage i 2019 til 7,6 dage i 2020. Sygefraværet har været støt faldende siden 2016, hvor det lå på 8,9 dage. Sygefraværet er størst hos kvinder i hovedparten af myndighederne. Sygefraværet er dog faldet mest hos kvinder 14 % mod 8 % hos mænd i perioden 2017-2020.

Forsvarsministeriets gennemsnitlige sygefravær ligger lige under gennemsnittet for staten.

2.3.6 Påbud fra Arbejdstilsynet

Forsvarsministeriets koncern har i 2020 modtaget 27 påbud fra Arbejdstilsynet mod 25 i 2019. Der bliver fortsat givet flest påbud om indeklima.

2.4 Øvrige arbejdsmiljøtiltag i 2020

Forsvarsministeriets Personalestyrelse har i 2020 udgivet to centrale redskaber i arbejdet med at forebygge og håndtere arbejdsmiljøet på Forsvarsministeriets område:

- Bestemmelse om arbejdsmiljøvirksomheden
Bestemmelsen beskriver de koncernfælles samt styrelsernes ansvar, pligter og opgaver på arbejdsmiljøområdet. Bestemmelsen omfatter primært de dele af arbejdsmiljøloven, hvor særlige forhold gør sig gældende på Forsvarsministeriets område.
- Vejledning om krænkende adfærd: Kønskrænkende adfærd, mobning og vold
Vejledningen beskriver ansvar, pligter og opgaver vedrørende forebyggelse og håndtering af krænkende adfærd. Vejledningen skal medvirke til, at arbejdsmiljølovens regler om krænkende adfærd efterleves på Forsvarsministeriets område.
- Kommunikations- og undervisningsindsats om forebyggelse og håndtering af kønskrænkende adfærd indenfor Forsvarsministeriets område.
- Forebyggelse af arbejdsulykker blandt værnepligtige, i 2020 har indsatsen været koncentreret om at afdække ulykker blandt værnepligtige i Beredskabsstyrelsen.

2.5 Arbejdsmiljøet 2021

2.4.1 Forsvarsministeriets arbejdsmiljøstrategi 2021-2025

Fra 2021 og frem til 2025 vil Forsvarsministeriets nye arbejdsmiljøstrategi 2021-2025 sætte rammen for det strategiske arbejdsmiljøarbejde. Der er i strategien udpeget følgende indsatsområder:

- Medarbejdertrivsel
 - Stress
 - Krænkende adfærd
- Arbejdets fysiske rammer
 - Arbejdsulykker
 - Farlige stoffer og materialer
 - Ergonomi
 - Etablissementer
 - Materielanskaffelse
- Kausale sammenhænge mellem HR og arbejdsmiljø

Til at understøtte styrelsernes arbejde med at iværksætte indsatser og forebyggelsestiltag bliver der nedsat syv projektgrupper i regi af Forsvarsministeriets HR-ledelsesgruppe. Projektgrupperne skal i strategiperioden sikre fremdrift i indsatsområderne herunder tilvejebringe analyser og forslag til konkrete understøttende tiltag.

2.4.2 Øvrige opmærksomhedspunkter i 2021

Forsvarsministeriets Koncernfælles Arbejdsmiljøudvalg (FKA) har valgt, at der i 2021 skal sættes fokus på ergonomi og det psykiske arbejdsmiljø herunder krænkende adfærd. På området krænkende adfærd skal der bl.a. gennemføres en ny måling i 2021, ligesom der udbydes kurser og udarbejdes materialer for håndtering og forebyggelse indenfor området. Kønskrænkende adfærd er også et af Forsvarsministeriets tilsynsområder i 2021. Forsvarsministeriets Center for Arbejdsmiljø (FCA) vil på arbejdsmiljøseminaret i 2021 sætte fokus på indsatsområderne i den nye arbejdsmiljøstrategi.

Forsvaret er i gang med at implementere forebyggende tiltag som opfølgning på undersøgelserne af værnepligtiges arbejdsulykker, som blev påbegyndt i 2019 i samarbejde mellem FCA og flere af værnepligtsenhederne. Undersøgelserne, som blev gennemført i Beredskabsstyrelsen i 2020, skal også se på mulighederne for at iværksætte forebyggende tiltag. Det udestår at gennemføre den sidste undersøgelse af værnepligtiges arbejdsulykker i Søværnet. Undersøgelsen blev udskudt grundet COVID-19. Der forestår nu et arbejde med at evaluere indsatsen herunder implementering af projektets anbefalinger.

Der skal i efteråret 2021 gennemføres arbejdspladsvurdering (APV) på Forsvarsministeriets område. Både spørgerammer for den fysiske og psykiske APV er revideret, så spørgerammerne bl.a. understøtter den nye arbejdsmiljøstrategi, ligesom arbejdsmiljøet ved hjemmearbejde også afdækkes.

3. ARBEJDSULYKKER

For at understøtte arbejdsmiljøstrategiens 2014-2020 målsætning om at reducere antallet af arbejdsulykker med 25 %³, har ulykkesforebyggelse bl.a. været i fokus ved FCA's rådgivningsbesøg og arbejdsmiljøuddannelser.

3.1 Arbejdsulykker total

Der er i 2020 registreret 1.563 arbejdsulykker på Forsvarsministeriets område⁴. Det omfatter alle typer af arbejdsulykker inkl. ulykker sket i udlandet, ved egentlig militærtjeneste, blandt værnepligtige, frivillige mv. Af de 1.563 ulykker er de 48 ulykker sket hos frivillige.

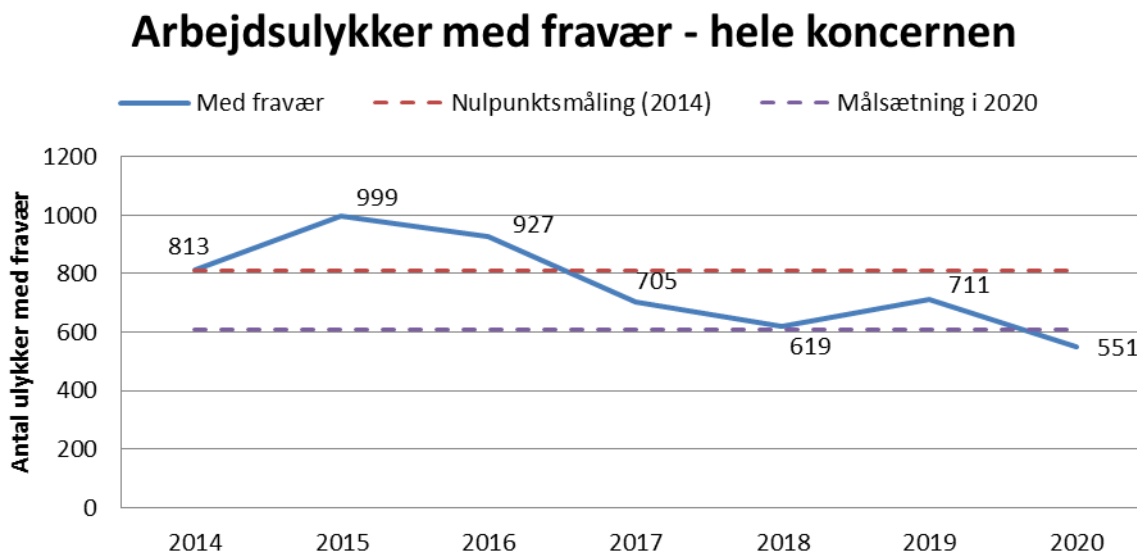
Tabel 2: Oversigt over udviklingen i antallet af ulykker med og uden fravær i perioden 2014 til 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ⁵
Ulykker uden fravær	993	896	1.033	1.131	1.167	1.064	1.012
Ulykker med fravær	813	999	927	705	619	711	551
I alt	1.806	1.895	1.960	1.836	1.786	1.775	1.563

Tabellen viser et fald i antallet af arbejdsulykker på 12 % fra 2019 til 2020. Faldet skyldes særligt fald i ulykker med fravær, som er faldet med knapt 23 %. Det vurderes, at COVID-19 situationen har haft indvirkning på faldet.

Figur 1 viser udviklingen i antallet af arbejdsulykker med fravær i perioden 2014 – 2020 sammenlignet med nulpunktsmålingen i 2014 og 2020 målsætningen.

Figur 1: Udviklingen i antallet af ulykker med fravær fra 2014–2020



3.2 Arbejdsulykker i styrelser og myndigheder

I tabel 3 er ulykkerne opgjort på styrelser og myndigheder. Tallene omfatter også ulykker for værnepligtige og frivillige.

³ Udviklingen er opgjort i absolutte tal – ikke som incidenstal

⁴ Kilde: Forsvarsministeriets arbejdsmiljødatabase. Tallene for 2020 er opgjort pr. 01-02-2021. Der kan være mindre forskydninger i tallene for de enkelte år som følge af efterregistreringer, som ikke indgår i regnskabet.

⁵ Det bemærkes, at ulykkestallene for 2020 vurderes at være påvirket af COVID-19 situationen.

Tabel 3: Arbejdsulykker fordelt på ulykker hjemlig struktur i INTOPS samt udlandet i øvrigt i perioden 2017 - 2020

Myndighed	Ulykker 2018			Ulykker 2019			Ulykker 2020		
	Med og uden fravær	Med fravær		Med og uden fravær	Med fravær		Med og uden fravær	Med fravær	
Ulykker i hjemlig struktur:									
BRS	195		26	165		33	178		48
FE	4		1	4		2	6		6
FES	12		3	5		3	2		2
FKO	1.211		468	1287		560	1.090		395
AKO/AEH		1	1	0		0	1		0
FAK		47	14	73		29	60		15
FLK		149	41	126		38	98		23
FSK		3	0	9		3	4		1
FST		1	0	2		0	2		0
FVT/FH ⁶		46	20	57		20	68		19
HKO		776	332	905		431	703		299
SOKOM		28	8	25		10	19		3
SVK		157	51	90		29	135		35
VFK (UA)		3	1	0		0	0		0
FM/FMN	3		1	2		0	2		0
FMI	20		9	49		17	20		7
FPS	11		5	7		2	3		1
FRS	2		33	1		1	0		0
HJV	84		0	74		33	46		18
I alt	1.542		546	1.594		651	1.347		477
Ulykker i udland i øvrigt:									
BRS	3		1	0		0	0		0
FE	4		0	0		0	0		0
FES	1		1	0		0	0		0
FKO	92		23	113		30	40		12
AKO/AEH		13	6	3		2	5		1
FAK		0	0	3		2	0		0
FVT/FH		1	0	2		0	0		0
FLK		9	2	9		2	5		1
INTERNATIONAL STILLINGER		0	0	0		0	1		1
HKO		54	12	42		8	12		5
SOKOM		12	2	22		5	12		2
STILLINGER I UDLANDET		2	0	3		1	0		0
SVK		1	1	29		10	5		2
FMI	3		2	1		1	1		0
FPS	0		0	1		1	0		0
HJV	2		0	2		1	2		0
I alt	105		27	117		33	43		12
Ulykker i INTOPS									
BRS	0		0	0		0	1		1
FE	2		1	0		0	0		0
FM/FMN	1		0	0		0	0		0
FKO	136		45	64		27	172		61
FAK		2	1	0		0	1		0
FLK		8	0	12		2	30		4
FSK		0	0	1		0	0		0
FVT/FH		0	0	2		0	2		2
HKO		126	44	42		24	132		53
SOKOM		0	0	0		0	1		1
SVK		0	0	7		1	6		1
I alt⁷	139		46	64		27	173		62
Hovedtotal	1.786		619	1.775		711	1.563		551

⁶ Det skal bemærkes, at tallene for FH og FVT før og efter årsskiftet 2020 er ikke sammenlignelige. FH havde frem til 2019 ca. 860 medarbejdere. Dette antal er næsten fordoblet efter 2020

⁷ Internationale operationer (INTOPS)

Det samlede antal ulykker er i perioden 2019 til 2020 steget i Søværnet (SVN), Beredskabsstyrelsen (BRS), Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste (FVT), Arktisk Kommando (AKO) samt i Forsvarets Efterretningstjeneste (FE). Dog er antallet af ulykker med fravær faldet i Søværnet og uændret i Arktisk Kommando (1 ulykke med fravær).

Antallet af ulykker i 2020 i bl.a. Søværnet vurderes delvist at skulle ses i lyset af, at særligt de operative opgaver mere eller mindre har været løst som normalt og dermed upåvirket af COVID-19.

3.3 Ulykker fordelt på personalegrupper

Tabel 4 viser ulykkerne i 2019 og 2020 opgjort på personalegrupper. Heraf fremgår det bl.a., at faldet i ulykker med fravær fra 2019 til 2020 gælder for alle personalegrupper.

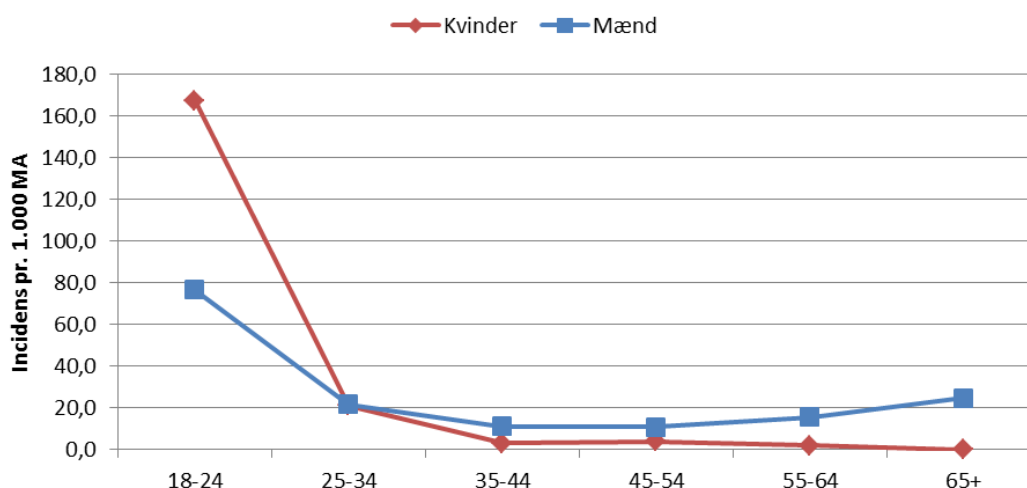
Tabel 4: Arbejdsulykker fordelt på personalegrupper

Personalegruppe	2019 m. fravær	2019 u. fravær	2020 m. fravær	2020 u. fravær
Beredskabsstyrelsen	5	17	6	16
Beredskabsstyrelsen - frivillige	0	2	2	1
Civil ansat	60	95	34	57
Elev	4	2	0	4
HJV-fast	0	0	0	1
HJV-frivillige	31	35	17	28
Militær ansat	357	583	290	586
Værnepligtig mand	168	232	142	231
Værnepligtig kvinde	86	97	60	88
Praktikant	0	1	0	0
Hovedtotal	711	1.064	551	1.012

3.4 Ulykkerne fordelt på alder

Langt de fleste ulykker på Forsvarsministeriets område sker starten af ansættelsen for medarbejdergrupperne 18-24 år og 25-34 år, som det også kendes i mange øvrige brancher. Det er dog bemærkelsesværdigt, at hvor antallet af ulykker er højt for både mænd og kvinder i alderen 18-24 blandt fastansatte, falder antallet markant hos kvinder i gruppen 25-34 årige, mens antallet af ulykker hos mænd forbliver så godt som uændret.

Figur 2: Incidens (ulykker pr. 1.000) m. fravær fordelt på alder uden værnepligtige pr. 1.000 MA



3.5 Ulykkerne fordelt på hændelsessteder

Tabel 5 viser ulykker grupperet på udvalgte hændelsessteder. Tabellen viser, at hovedparten af ulykkerne sker under uddannelse (333), øvelse (270) samt fysisk træning (244). Hvor antallet af ulykker er faldet betydeligt ved øvelser og fysisk træning fra 2019 til 2020 – henholdsvis et fald på 2 % og 31 % er antallet af ulykker ved uddannelse næsten uændret.

Tabel 5: Koncernens samlede antal ulykker opgjort på grupperede hændelsessteder

Hændelsessteder	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Arbejde i etablisement	19	21	20	31	15	24	25
Arbejde i udlandet/Int. operationer	148	103	115	89	135	108	144
Arbejde under operativ indsættelse i DK	22	17	18	17	24	13	37
Arbejde med hunde	9	11	15	11	14	12	18
Arbejde på depot	39	33	14	20	26	45	23
Arbejde på fly	32	30	39	34	50	26	30
Arbejde på helikopter	18	13	12	7	16	7	4
Arbejde på kontor	40	35	38	31	36	39	31
Arbejde på køretøjer	108	116	122	121	113	94	71
Arbejde på radarstation	2	3	3	6	5	1	1
Arbejde på skibe	132	116	113	113	120	115	100
Arbejde på skydebaner	47	60	63	53	53	51	59
Arbejde under dykning	6	4	10	5	7	5	9
Arbejde under øvelse	314	369	353	398	330	307	270
Fysisk træning	372	402	367	403	323	355	244
Færdselsuheld	25	51	42	22	25	66	42
Uddannelse	309	347	407	307	328	327	333
Øvrige værksted	31	40	45	41	41	0	0
Øvrige	129	124	164	127	124	180	122
I alt	1.802	1.895	1.960	1.836	1.786	1.775	1.563

Fra 2019 til 2020 er ulykker under fysisk træning faldet med 111. Arbejde under øvelse falder med 37, mens at ulykker under uddannelse er uændret. Derimod er der registreret en større stigning i antallet af ulykker i udlandet/ved internationale operationer (INTOPS).

Der er i 2020 registreret 11 arbejdsulykker, hvor der i "Legemsdelkode" er skrevet "Psyken". Ni af disse rapporteringer er fra samme ulykke.

3.5.1 Ulykker på hændelsessteder hos de tre værn og Beredskabsstyrelsen

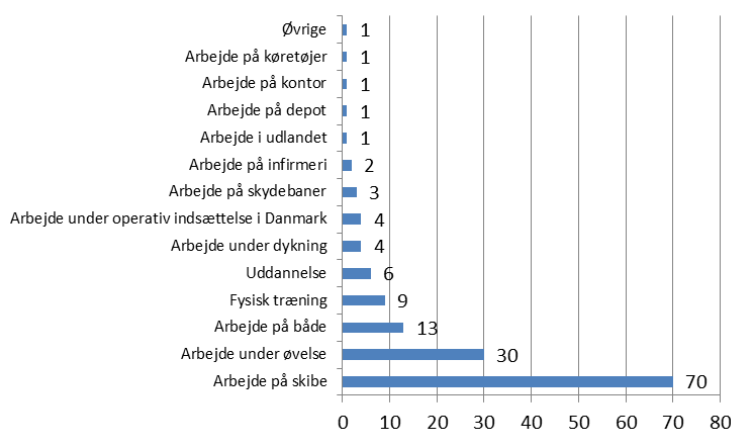
Figurene nedenfor viser hændelsesstederne for Hæren, Søværnet, Flyvevåbnet samt Beredskabsstyrelsen.

Figur 3: Ulykker i alt i Hæren fordelt på hændelsessted 2020



Hæren har i alt registreret 847 ulykker i 2020 mod 989 i 2019. Sammenlignet med 2019 er der sket et fald i ulykker ved Fysisk træning med 227 ulykker i 2019 mod 160 i 2020. For Øvelse er antallet faldet fra 207 til 162 i 2020. Derimod er antallet af ulykker under Uddannelse næsten uændret fra 200 i 2019 til 206 i 2020.

Figur 4: Ulykker i alt i Søværnet fordelt på hændelsessted 2020

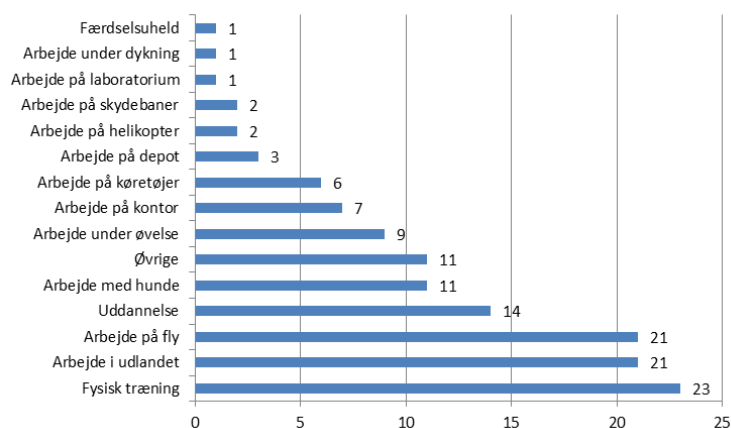


Søværnet har i alt registreret 146 arbejdsulykker i 2020 mod 126 i 2019.

Tallene for hændelsesstedet Arbejde på skibe er faldet fra 89 i 2019 til 70 i 2020. Uddannelse (9 til 6) og Fysisk træning (11 til 9) er næsten uændret.

Derimod er ulykker under Øvelse steget fra 3 ulykker i 2019 til 30 i 2020).

Figur 5: Ulykker i alt i Flyvevåbnet fordelt på hændelsessted 2020

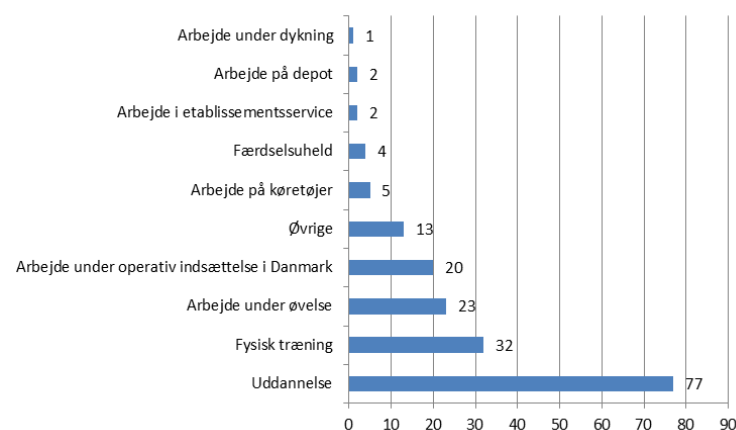


Flyvevåbnet har i alt registreret i alt 135 arbejdsulykker i 2020 mod 147 i 2020.

Der er et fald i ulykker under Fysisk træning fra 34 i 2019 til 23 i 2020.

Der er også sket et mindre fald ved Uddannelse fra 17 til 14, mens ulykker ved Arbejde på fly er steget fra 18 til 21.

Figur 6: Ulykker i alt i Beredskabsstyrelsen fordelt på hændelsessted 2020



Beredskabsstyrelsen har registreret 179 ulykker i 2020 mod 165 arbejdsulykker i 2019.

Ulykker ved hændelsesstedet Uddannelse er steget fra 61 i 2019 til 77 i 2020. Ulykker ved Arbejde under øvelse er derimod faldet fra 35 til 23.

Ulykker ved Fysisk træning er så godt som uændret med 33 ulykker i 2019 og 32 i 2020.

3.6 Ulykkesincidens

Ulykkesincidensen opgøres i dette regnskab som antallet af arbejdsulykker pr. 1.000 medarbejdere. I de tidligere regnskaber blev incidensen opgjort pr. 100 medarbejdere.

Tabel 6: Ulykkesincidens for hele Forsvarsministeriets område med og uden værnepligtige

	År	Årsværk	Ulykker m fravær	Incidens pr. 1.000 ansat
Incidens uden Værnepligtige	2018	20.420	279	13,7
Incidens uden Værnepligtige	2019	20.439	457	22,4
Incidens uden Værnepligtige	2020	20.514	349	17,0
Incidens med Værnepligtige	2018	22.197	619	27,9
Incidens med Værnepligtige	2019	22.419	711	31,7
Incidens med Værnepligtige	2020	22.526	551	24,5

Ligesom det faktiske antal ulykker er faldet fra 2019 til 2020, har der tilsvarende været et fald i ulykkesincidensen. Incidensen for de fastansatte ligger højere i 2020 end i 2018.

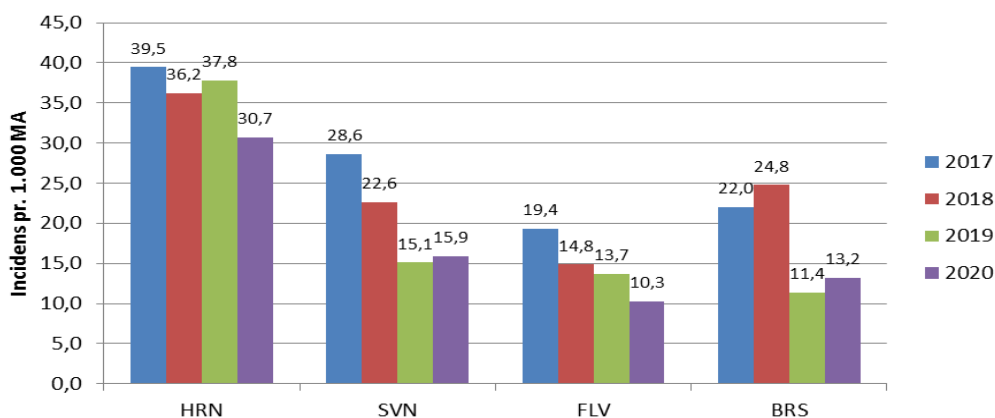
Tabel 7 viser ulykkesincidensen i 2020 fordelt på styrelserne inkl. de værnepligtiges ulykker. Her skal Beredskabsstyrelsens høje incidens (92,5 ulykker pr. 1.000 ansatte) ses i relation til Beredskabsstyrelsens relative høje andel af værnepligtige.

Tabel 7: Ulykkesincidens for Forsvarsministeriets styrelser inkl. værnepligtige i 2020

Styrelse	Ulykker pr. 1.000 MA	Antal ulykker i 2020
Forsvarsministeriets Departement	0,0	0
Forsvarskommandoen	31,2	468
Hjemmeværnskommandoen	1,5	1
Beredskabsstyrelsen	92,5	49
Forsvarets Efterretningstjeneste	-	6
Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse	3,4	7
Forsvarsministeriets Personalestyrelse	0,7	1
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	3,9	2
Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse	0,0	0
Forsvarsministeriets Auditørkorps	0,0	0
Adjutantstab og Jagtkaptajn	0,0	0
Christiansø Administration	0,0	0
I alt	24,5	551

Figur 7 viser udviklingen i ulykkesincidensen. Fratrullet de værnepligtige falder Beredskabsstyrelsens incidens i 2020 fra 92,5 til 12,2 ulykker pr. 1.000 medarbejdere. Ulykkesincidensen er faldet i alle tre værn i perioden 2017-2020. Dog er der sket en mindre stigning i Søværnet fra 15,1 i 2019 til 15,9 i 2020.

Figur 7: Ulykkesincidens 2017-2020 for ulykker m. fravær for værn og Beredskabsstyrelsen uden værnepligtige



3.7 Antal ulykker sammenlignet med andre brancher (benchmark)

Arbejdstilsynet har opgjort ulykkesincidensen for alle branchegrupper i Danmark i perioden 2016-2018 herunder for branchegruppe 36, som bl.a. omfatter branchen 'Forsvar'.

Forsvarets ulykkesincidens er af Arbejdstilsynet opgjort til 33,8, dvs. den gennemsnitlige incidens for perioden 2016-2018. Forsvarets (Forsvarsministeriets) egne tal viser, at ulykkesincidensen for 2020 var 24,5, mens incidensen var 40 i 2016 og 33 i 2017. I forbindelse med arbejdet med de nye branchemålsætninger undersøges det, hvorfor der er forskel på Forsvarsministeriets og Arbejdstilsynets tal, da de er baseret på de samme indberetninger af ulykker.

Sammenligner man Arbejdstilsynets opgørelser af ulykker er Forsvarets ulykkesincidens (33,8) lidt højere end Politiets (28,8) men mindre end Brandvæsnets (39,9).

Tabel 8: Ulykkesincidensen for branchegruppe 36 – årligt gennemsnit⁸

Branche	Ulykker (2016-2018)	Ulykker pr. 1.000 beskæftigede
Forsvar	809	33,8
Serviceydelser i forbindelse med sikkerhedssystemer	<70	
Overvågning	<70	
Private vagt- og sikkerhedstjenester	77	26,6
Domstole og fængselsvæsen	155	22,7
Politi	403	28,8
Brandvæsen	288	39,9

Til yderligere sammenligning med branchen 'Forsvaret' viser tabel 9 de øvrige branchegrupper, som i 2020 er udpeget af Arbejdstilsynet som følge af et højt antal ulykker.

Tabel 9: Ulykkesincidens for udvalgte øvrige brancher [total tal for hele branchegrupperne]

Branche	Ulykker (2016-2018)	Ulykker pr. 1.000 beskæftigede
Anlægsarbejde i alt	682	34,0
Opførelse og nedrivning af byggeri i alt	2.774	33,5
Færdiggørelse af byggeri i alt	1.898	30,0
Metal og maskiner i alt	2.201	23,4
Landbrug, skovbrug og fiskeri i alt	969	12,7
Slagterier i alt	575	34,9
Vand, kloak og affald i alt	544	46,9
Transport af gods i alt	2.310	27,9

3.8 Værnepligtige

Der blev i 2020 registreret i alt 521 arbejdsulykker blandt værnepligtige og ansatte på værnepligtsglignende vilkår (herefter værnepligtige). Det er et fald siden 2019 på knapt 11 %.

Ulykker med fravær er faldet fra 254 i 2019 til 202 i 2020. Flere værnepligtshold har imidlertid været indkaldt i kortere tid end normalt i 2020. Endvidere vurderes det, at forebyggelsesindsatsen, som blev iværksat i 2019, kan have betydning for udviklingen i 2020.

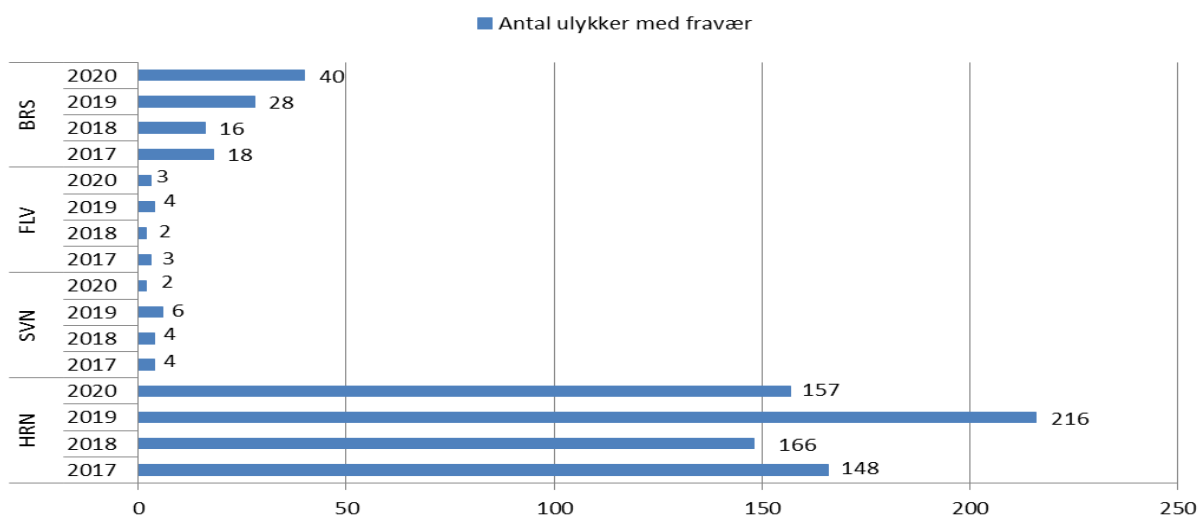
⁸ Kilde: Arbejdstilsynet og Danmarks Statistiks Registerbaseret Arbejdsstyrkestatistik

Tabel 10: Udviklingen i antallet af ulykker blandt værnepligtige

	2017	2018	2019	2020
Ulykker med fravær	191	170	254	202
Ulykker uden fravær	321	315	329	319
Ulykker i alt	512	485	583	521

Det store fald i ulykker i 2020 skyldes særligt et fald hos værnepligtige i Hæren, hvor ulykker med fravær er faldet med 27 % fra 216 til 157 ulykker. Ulykkerne blandt værnepligtige udgør 33 % af det samlede antal ulykker indenfor Forsvarsministeriets område 2020, hvilket er det samme som i 2019.

Figur 8: Udviklingen i ulykker med fravær blandt værnepligtige fordelt på de tre værn og Beredskabsstyrelsen



3.8.1 Værnepligtiges ulykker opgjort på køn

Udviklingen i antallet af ulykker opgjort på køn fra 2017 til 2020 fremgår af tabel 11. Der er sket et fald fra 2019 til 2020 for både mænd og kvinder, efter der var en stigning fra 2018 til 2019 hos begge køn i de tre værn – dog er der en stigning for både mænd og kvinder i Beredskabsstyrelsen i 2020.

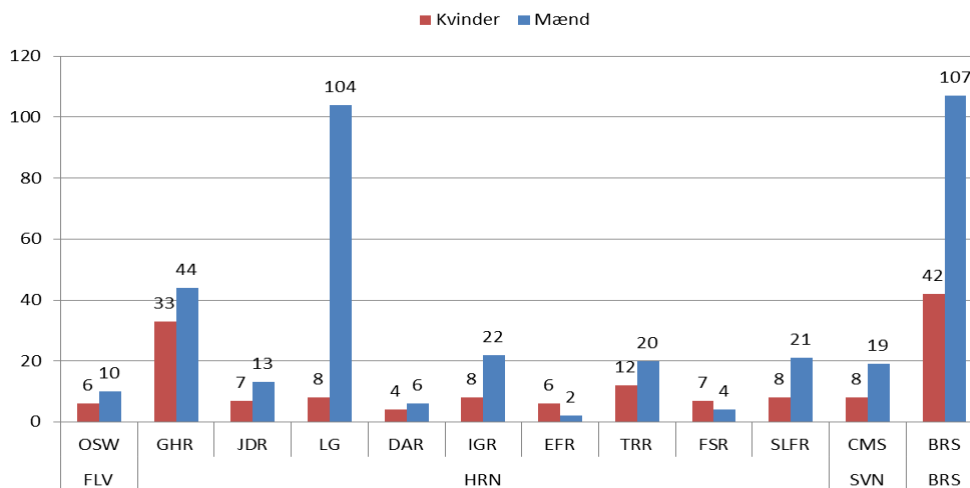
Tabel 11: Arbejdsulykker med fravær hos værnepligtige 2017 – 2020 fordelt på værn/Beredskabsstyrelsen og køn

År	Kvinder				Mænd			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
HRN	52	45	76	50	114	103	140	107
SVN	1	2	2	1	3	2	4	1
FLV	1	0	1	1	2	2	3	2
BRS	7	8	5	9	11	8	23	31
I alt	61	55	84	61	130	115	170	141

3.8.2 Værnepligtiges ulykker opgjort på køn og tjenestested

Af figur 9 viser det samlede antal registrerede arbejdsulykker blandt værnepligtige i 2020 fordelt på tjenestested og køn. Dog er Beredskabsstyrelsens værnepligtige opgjort samlet på et tjenestested, da tjenestestederne er meget små.

Figur 9: Antal arbejdsulykker blandt værnepligtige fordelt på tjenestesteder og køn i 2020



3.8.3 Værnepligtiges ulykkesincidens

Ulykkesincidensen for værnepligtige beregnes som antal ulykker pr. 1000 årsværk. I 2020 udgjorde de værnepligtige i alt 2.333 årsværk.

Tabel 12: Ulykkesincidens m. fravær for perioden 2017 – 2020 pr. 1.000 værnepligtig

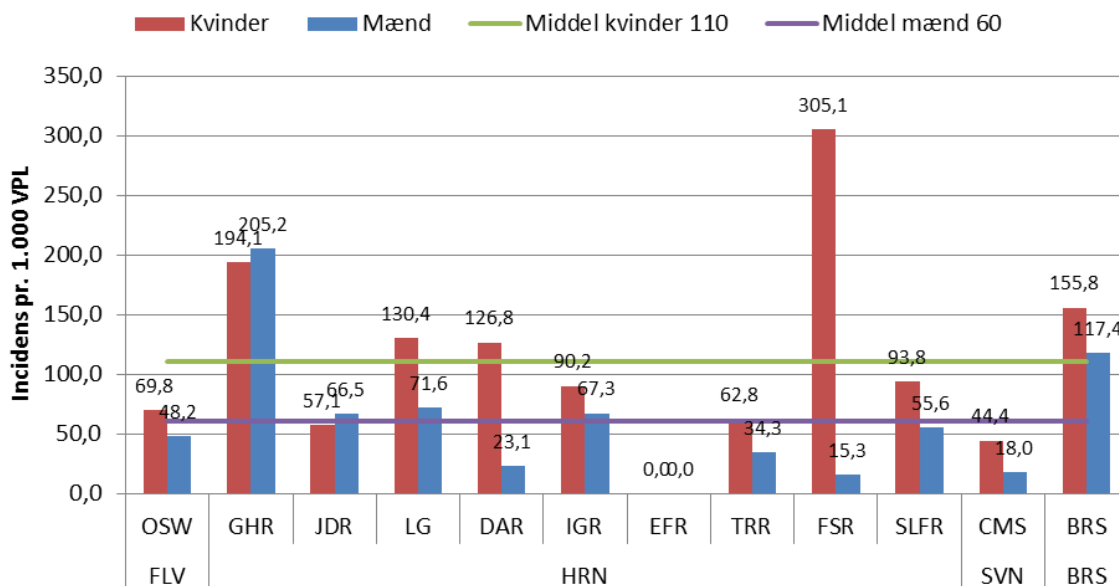
	2017	2018	2019	2020
Kvinder	132,2	153,3	184,6	110,9
Mænd	71,6	67,2	88,3	60,2
Gennemsnit	101,9	110,2	136,4	85,5

Som tidligere nævnt, er der et fald i incidensen i 2020 for både mænd og kvinder. Hvor meget faldet er påvirket af COVID-19, og hvor meget det er påvirket af forebyggelsesinitiativerne, det vanskelig at vurdere.

3.8.4 Ulykkesincidensen for værnepligtige opgjort på køn og tjenestested

Figur 10 viser, at der er stor forskel på antallet af arbejdsulykker registreret på de enkelte uddannelsessteder.

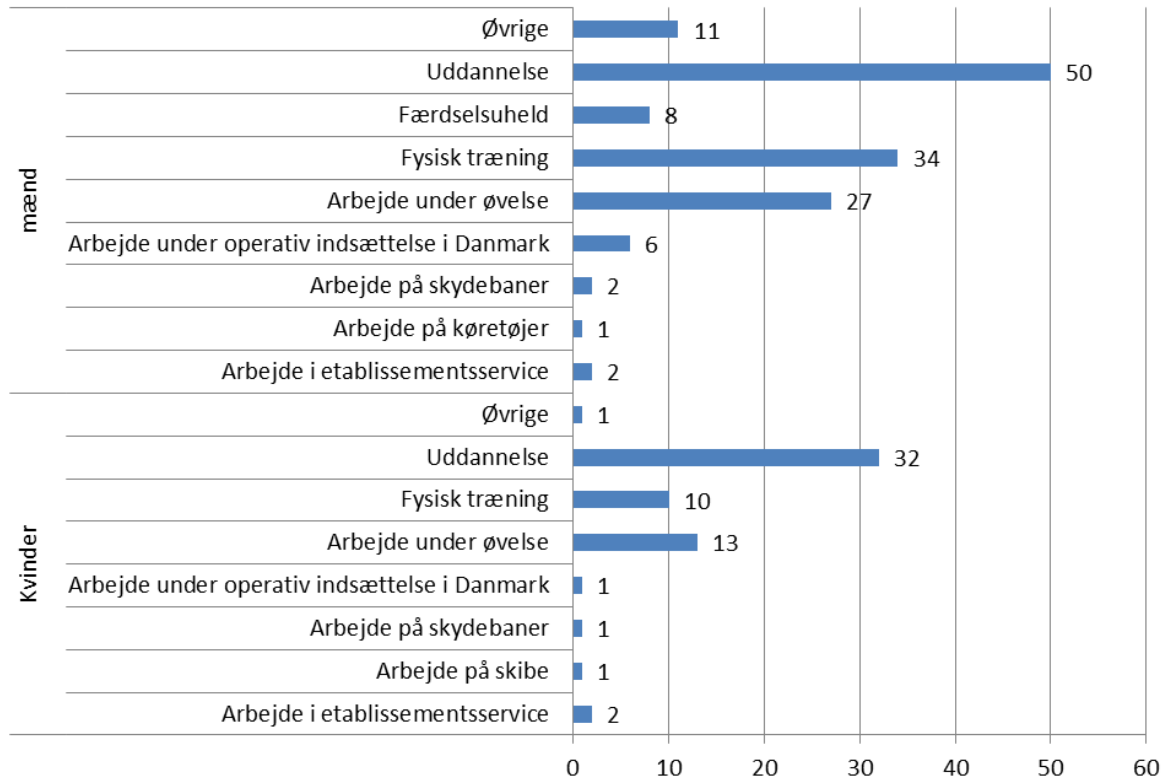
Figur 10: Antal arbejdsulykker m. fravær fordelt på tjenestesteder og køn i 2020



3.8.3 Hændelsessteder for værnepligtige

Det er stadig uddannelse, fysisk træning og arbejde under øvelse, hvor flest værnepligtige kommer til skade, med uddannelse som det hændelsessted, hvor flest kommer til skade.

Figur 11: Antal arbejdsulykker blandt værnepligtige fordelt på køn og hændelsessteder i 2020.



4. FYSISK ARBEJDSMILJØ

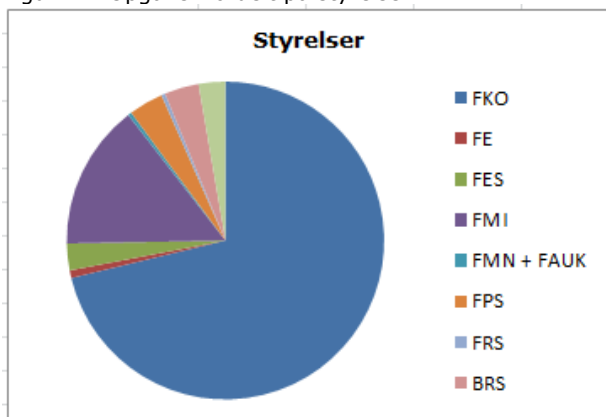
Arbejdspladsvurderingen (APV) er den primære datakilde til at beskrive udviklingen i det fysiske arbejdsmiljø. Der er ikke gennemført APV i 2020.

4.1 Rådgivningsopgaver indenfor det fysiske arbejdsmiljø

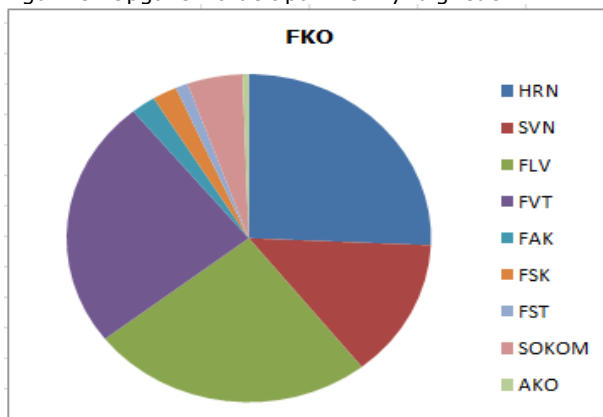
FCA blev i 2020 rekvireret til 259 opgaver indenfor det fysiske område. Dette er på linje med 2019, hvor FCA blev rekvireret til 258 opgaver. En del opgaver fx arbejdsmiljøgen-nemgange kan udløse yderligere opgaver, der ikke er omfattet af tallet for rekvireringer.

Figur 12 og 13 viser hvilke styrelser, samt hvilke myndigheder under Forsvarskommandoen, som har rekvireret FCA.

Figur 12: Opgaver fordelt på styrelser

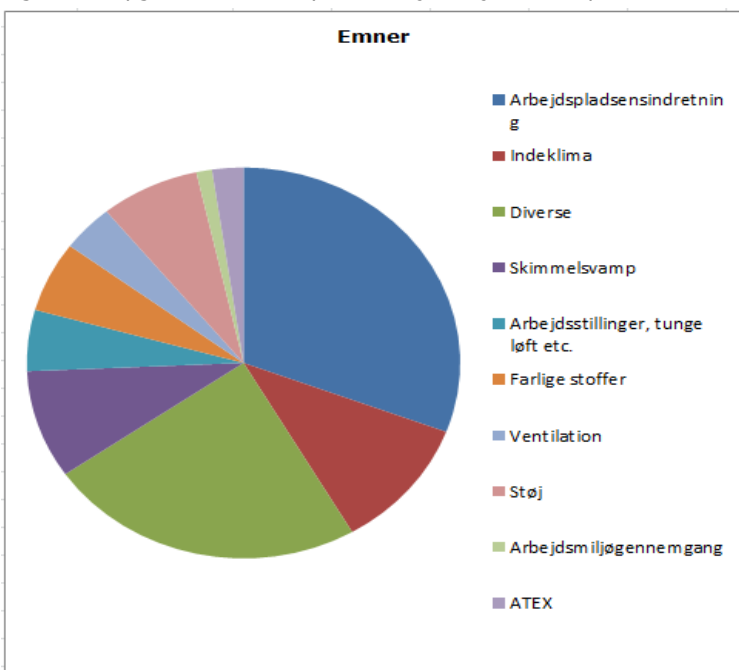


Figur 13: Opgaver fordelt på FKO myndigheder



Opgaverne indenfor fysisk arbejdsmiljø dækker er en bred vifte af kemiske, tekniske og ergonomiske opgaver.

Figur 14: Opgaver indenfor fysisk arbejdsmiljø fordelt på emner



Opgaverne omfatter bl.a. indretning af arbejdspladser, brug af tekniske hjælpemidler, tunge løft, vurdering af arbejdsstillinger, støj, ventilation, maskinsikkerhed, indeklima, audit/arbejde med kræftfremkaldende stoffer, ATEX, risikovurderinger, skimmelsvamp, værnemidler, belysning, m.fl.

Som forebyggende initiativer er FCA inddraget i en række indkøbs- og udviklingsopgaver, samt ved nybyggeri.

I 2020 er der foretaget tre audit i Forsvaret og iværksat opstart af yderligere tre. Audit er et tilbud til alle enheder, der arbejder med

kræftfremkaldende stoffer og kemikalier.

5. PSYKISK ARBEJDSMILJØ

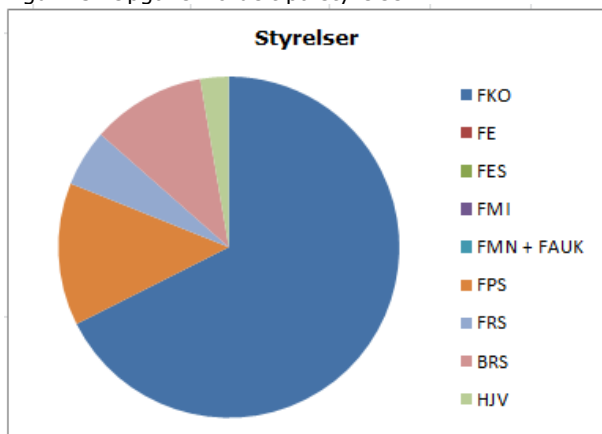
Arbejdspladsvurderingen (APV) er den primære datakilde til at beskrive udviklingen i det psykiske arbejdsmiljø. Der er imidlertid ikke gennemført APV i 2020.

5.1 Rådgivningsopgaver indenfor psykisk arbejdsmiljø

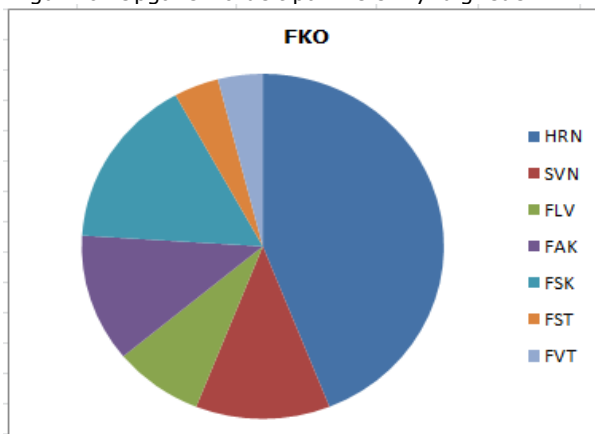
FCA er indenfor området psykisk arbejdsmiljø blevet rekvireret til 37 opgaver i 2020 mod 34 opgaver i 2019.

Figur 15 og 16 viser hvilke styrelser, samt hvilke myndigheder under Forsvarskommandoen, som har rekvireret FCA.

Figur 15: Opgaver fordelt på styrelser



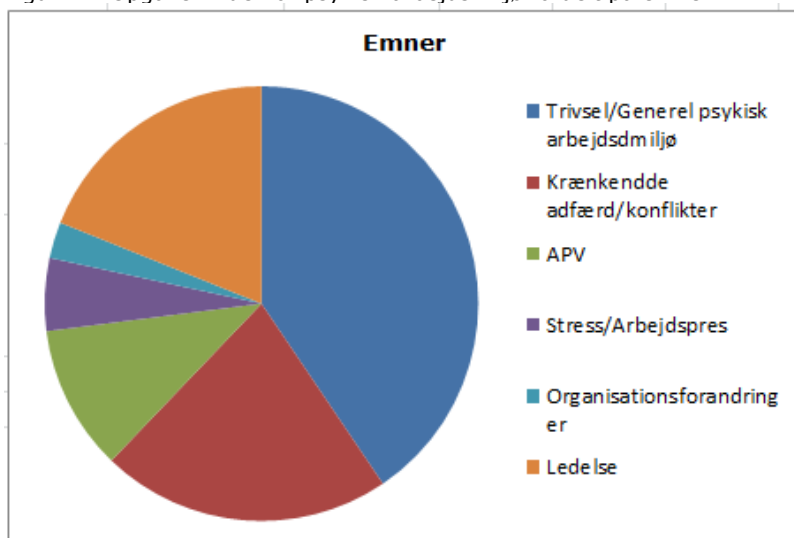
Figur 16: Opgaver fordelt på FKO's myndigheder



Af de 37 opgaver har langt de fleste indeholdt flere opgaver som eksempelvis kortlægning, oplæg, seminardage, interviewrunder, arbejdsmiljøgennemgange mm.

Figur 17 viser de hyppigst efterspurgte emner. Emnerne fordeler sig nogenlunde jævnt. Dog tegner trivsel, krænkende adfærd og ledelse sig for det største enkeltområde. Dette vurderes at være et udtryk for at ønsket om professionel støtte stiger i takt med alvorligheden af sagen. Derudover har der også været efterspørgsel på rådgivning indenfor stress/arbejdspres og organisationsforandringer.

Figur 17: Opgaver indenfor psykisk arbejdsmiljø fordelt på emner



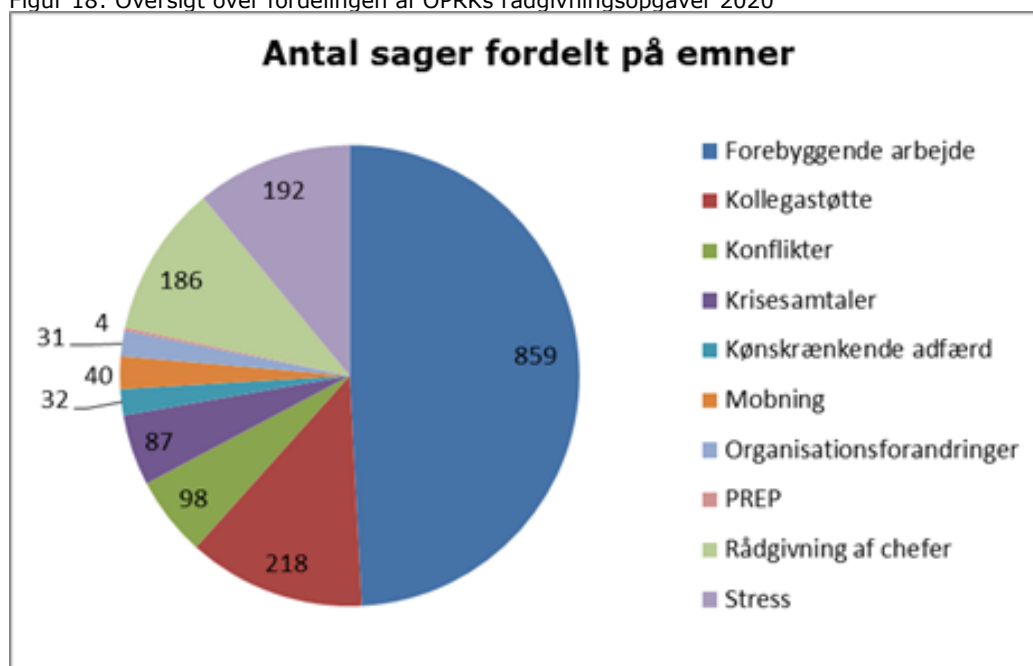
5.2 Organisationen for Personlig Rådgivning og Kollegastøtte (OPRK)

OPRK har til formål at hjælpe den enkelte medarbejder, grupper af medarbejdere og ledere/chefer i situationer, hvor den enkelte eller gruppen kan opleve forskellige former for mistrivsel og har brug for støtte. De ca. 130 OPRK'ere, som er fordelt på tjenestestederne, bistår med rådgivning og støtte til bl.a. stresshåndtering, konfliktmægling, forebyggelse og håndtering af mobning, sager om kønskrænkende adfærd, krisesamtaler (kollegastøtte RITS samtaler) samt samtaler efter INTOPS.

Rådgivningen foregår primært som *uformel* rådgivning. Det vil sige, at rådgivningen som oftest sker via en medarbejder eller chefs direkte kontakt til en OPRK rådgiver.

OPRK har i 2020 i alt rådgivet eller ydet støtte i 1.747 sager jf. figur 18. "Her og nu sager", som fx dækker over "samtaler på gangen", er ikke talt med.

Figur 18: Oversigt over fordelingen af OPRKs rådgivningsopgaver 2020



Forebyggende arbejde dækker over afholdelse af oplæg, temadage mv., som kan omfatte forskellige emner fx kønskrænkende adfærd.

Der har været en mindre nedgang af sager fra 2019 til 2020 og de har været jævnt fordelt over alle emner. Nedgangen i sager tilskrives hjemsendelse under COVID-19. Dog er omfanget af forebyggende arbejde steget markant. Dette skyldes hovedsageligt den øgede indsats mod krænkende adfærd. Her har OPRK'erne spillet en central rolle med oplæg og dialogmøder.

Fra 2021 vil OPRK's rådgivning og støtte relateret til COVID-19 fremgå. Endvidere har OPRK fra 2021 fået til opgave at gennemføre samtaler med værnepligtige, som afgang før tid og som har oplevet mistrivsel. Disse vil også fremgå af oversigten næste år.

5.3 Kønskrænkende adfærd

Henvendelser om kønskrænkende adfærd sker dels til personalejuridiske afdeling i Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS-JURA), der i 2020 modtog 23 henvendelser, og OPRK der har modtaget i alt 32 henvendelser. Henvendelserne omhandler både forebyggelse og sparring samt håndtering af konkret sager om kønskrænkende adfærd.

Der vurderes at være et vist overlap mellem opgørelserne fra FPS-JURA og OPRK. Da henvendelser til OPRK er fortrolige og registreres anonymt, er det imidlertid ikke muligt at sammenstille tallene. Der kan desuden være sager, der er håndteret lokalt i myndighederne, som hverken OPRK eller FPS-JURA er blevet bekendt med.

OPRK's opgørelse omfatter både støtte til lokale chefer, krænker og de krænkede, herunder mægling mellem de involverede. Det er OPRK's vurderingen, at OPRK tallene for 2020 kan være påvirket af COVID-19, hvor mange har arbejdet hjemmefra.

FPS-JURA's opgørelse omfatter også henvendelser, som ikke er behandlet efter de ansættelsesretlige regler (fx sager vedrørende værnepligtige og chefsparring), men som FPS-JURA på anden vis har været i berøring med. FPS-JURA's opgørelse omfatter endvidere henvendelser der vedrører hændelser fra før 2020, som FPS-JURA først er blevet oprettet som sager i FPS-JURA i 2020.

I forbindelse med kampagnen om kønskrænkende adfærd i 2020 er chefernes ansvar i forbindelse med håndtering og forebyggelse af kønskrænkende adfærd præciseret. Det omfatter bl.a., at man skal rådføre sig med FPS-JURA, hvis man beslutter, at en hændelse skal håndteres lokalt. Dette kan have medført, at især FPS-JURA har fået flere henvendelser.

Herudover har Forsvarsministeriets Auditørkorps (FAUK) i 2020 også haft et øget fokus på sagsområdet vedrørende krænkende adfærd og herunder særligt kønskrænkende adfærd. Oversigten over antallet af sanktioner, sager afsluttet uden sanktioner samt disciplinarsager mv. kan læses i Auditørkorpsets årsberetning 2020.

5.3.1 Oplæg, dialogmøder og kurser om krænkende adfærd

Ud over henvendelser vedrørende hændelser om kønskrænkende adfærd støtter FCA og OPRK også de lokale enheder med det forebyggende arbejde i form af bl.a. oplæg og dialogmøder, jf. tabel 13.

Antallet af oplæg, dialogmøder og kurser i relation til kønskrænkende adfærd har været præget af kampagnen i 2020, hvor der er sat målrettet ind for at forebygge og håndtere kønskrænkende adfærd. Chef/lederkurserne og kurserne for arbejdsmiljøorganisationen er også udløbere af indsatsen.

Som en del af den forebyggende indsats har OPRK afholdt en række oplæg og dialogmøder i Forsvarsministeriets myndigheder mv.

Endelig bliver alle værnepligtige introduceret til, at Forsvarsministeriet har nultolerance overfor krænkende adfærd, og at alle medarbejdere har et ansvar for egen adfærd og medansvar for at styrke en respekt- og tillidsfuld kultur på arbejdspladsen. De værnepligtige oplyses også om, hvor man kan få hjælp og rådgivning, hvis man oplever eller er vidner til krænkelser.

Tabel 13: Oplæg, dialogmøder og kurser om krænkende adfærd i 2020, som OPRK sekretariatet i FCA har afholdt

Aktivitet	Antal deltagere ⁹	Antal møder
Chef/lederkurser	120	3
Kurser for arbejdsmiljøorganisationen	39	2
Oplæg hos Forsvarsministeriets myndigheder	NA	8
Dialogmøder Forsvarsakademiet	NA	18
Oplæg for nye værnepligtige i FKO og BRS	NA	NA
Oplæg på talsmandskurser for værnepligtige (CENTA og LOCATA)	NA	3
Tema på 'Her og nu' uddannelsen for officerer i Forsvaret	501	8

⁹ Der foreligger ikke deltagerantal på alle kurser og oplæg.

Der er endvidere ved at blive uddannet yderligere 27 nye OPRK'ere. Derved vil det samlede antal nå op på godt og vel 145 OPRK'ere.

5.3.2 Krænkende adfærd i andre branchegrupper

Tabel 14 nedenfor viser Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø's undersøgelse 'Arbejdsmiljø og Helbred fra 2018' for så vidt angår branchegruppe 36. Af disse brancher har branchen 'Forsvar' den laveste forekomst af krænkende adfærd.

Tabel 14: Branchegruppe 36 – krænkende adfærd fra Arbejdsmiljø og helbred 2018¹⁰

Branche	Antal respondenter	Forekomst i AH-18
Forsvar	342	14,5 %
Serviceydelser i forbindelse med sikkerhedssystemer	35	18,0 %
Overvågning	<10	-
Private vagt- og sikkerhedstjenester	24	-
84.23.00 Domstole og fængselsvæsen	107	51,5 %
84.24.00 Politi	256	44,6 %
84.25.00 Brandvæsen	106	33,4 %

Branchen Forsvar ligger også lavt sammenlignet med øvrige branchegrupper, som Arbejdstilsynet i de nye arbejdsmiljøsmål har udpeget som prioriterede brancher i relation til krænkende adfærd.

Tabel 15: Øvrige udpegede brancher [samlede tal for branchegrupperne] i forhold til krænkende adfærd

Branche	Antal respondenter	Forekomst i AH-18
Hotel og camping i alt	155	25,3 %
Transport af passagerer i alt	509	27,4 %
Daginstitutioner i alt	2430	29,0 %
Døgninstitutioner og hjemmepleje i alt	2704	51,9 %
Hospitaler i alt	1991	33,2 %
Undervisning i alt	3469	28,5 %

¹⁰ Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø's undersøgelse 'Arbejdsmiljø og Helbred 2018' Undersøgelsen beskriver andelen af lønmodtagere, som svarer "Ja, sjældnere", "Ja, månedligt", "Ja, ugentligt" eller "Ja, dagligt" på mindst ét af følgende spørgsmål: "Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads?", "Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for seksuel chikane på din arbejdsplads?", "Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for fysisk vold på din arbejdsplads?" og "Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for trusler om vold på din arbejdsplads?".

6. UNDERSØGELSE AF LEDELSE I FORBINDELSE MED HJEMMEARBEJDE

Forsvarsministeriets Personalestyrelse har I 2020 udarbejdet to korte spørgeskemaer om oplevelsen af hjemmearbejde under COVID-19 til hhv. medarbejdere og ledere (med personaleansvar). Spørgeskemaerne er udviklet, så de kan danne grundlag for lokale drøftelser af ledelse i forbindelse med hjemmearbejde.

Spørgeskemaet til medarbejderne omfatter fem spørgsmål/udsagn omhandlende medarbejdernes oplevelse af ledelse under hjemmearbejde, mens spørgeskemaet til lederne omfatter fem spørgsmål/udsagn vedr. lederens oplevelse af egen ledelse ved hjemmearbejde.

6.1 Samlet resultat for de medvirkende styrelser og myndigheder

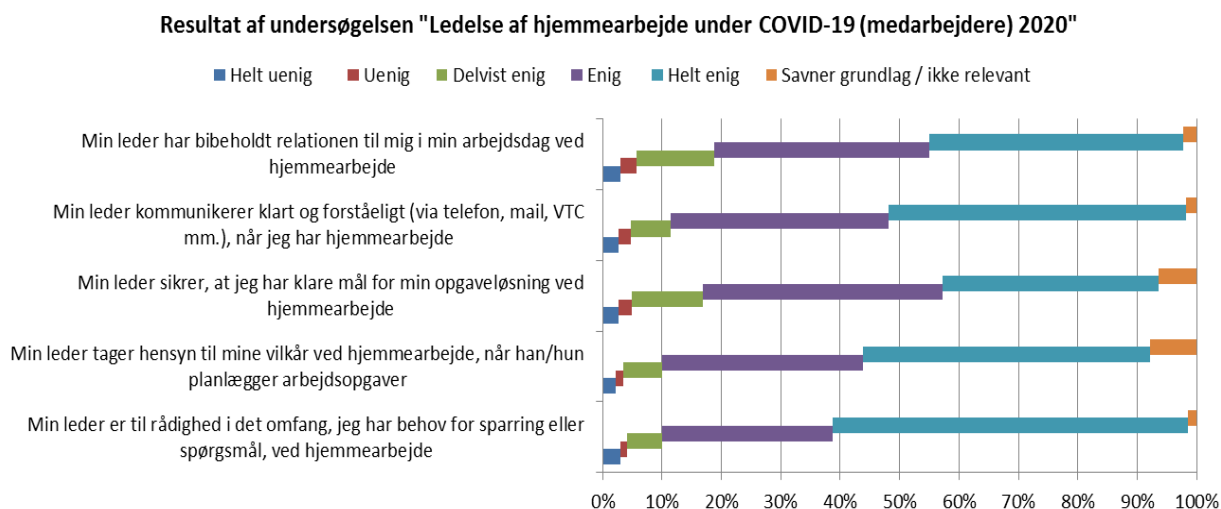
Undersøgelsen har typisk været gennemført i forbindelse med ledelsesevalueringen i 2020. Da flere styrelser og myndigheder havde gennemført ledelsesevaluering, da spørgeskemaerne vedr. hjemmearbejde blev tilgængelige, er det ikke alle styrelser, som har deltaget i undersøgelsen.

Resultaterne nedenfor omfatter ikke Forsvarsministeriets departement, Hæren, Søværnet, Ejendomsstyrelsen samt Materiel- og Indkøbsstyrelsen som ikke gennemførte undersøgelsen. Der er også forskel på, hvor mange af styrelsernes underlagte myndigheder og enheder, som har deltaget.

6.1.1 Svarprocent og omfang

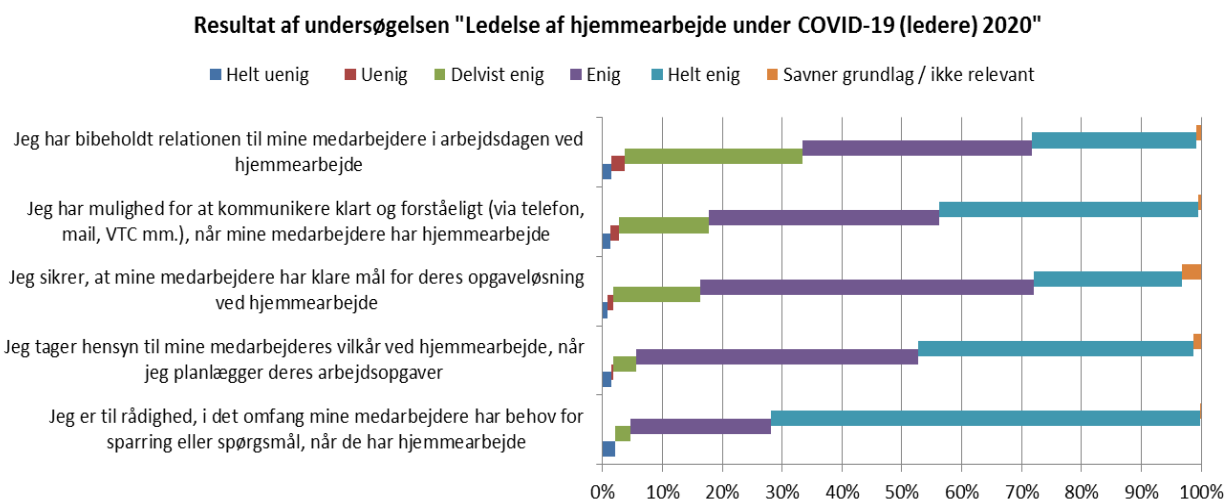
Undersøgelsen af medarbejdernes oplevelser er udsendt til 6.045 medarbejdere. 2.865 har svaret, hvilket giver en besvarelsesprocent på 47,4 %. Ud af de 2.865 svar har 2.468 (86,1 %) svaret ja til, at de under COVID-19 har arbejdet hjemme på et tidspunkt.

Figur 19: Ledelse af hjemmearbejde - medarbejdere



Undersøgelsen af lederens oplevelse af egen ledelse under hjemmearbejde er udsendt til 989 ledere. 593 har svaret, hvilket giver en besvarelsesprocent på 60 %. Ud af de 593 svar har 519 (87,5 %) svaret ja til, at de har haft medarbejdere, der har arbejdet hjemme på et tidspunkt.

Figur 20: Ledelse af hjemmearbejde - ledere



6.1.2 Resultaterne

Da undersøgelsen ikke omfatter alle styrelser, og svarprocenterne i nogle styrelser er lav, er resultatet ikke repræsentativt for hele Forsvarsministeriets område. Det vurderes dog, at undersøgelsen er tilpas stor og bred til, at tendenserne i resultaterne vurderes at være en god indikator for oplevelsen af ledelsesudøvelsen under COVID-19 hjemmearbejdet.

Samlet set er både medarbejdere og ledere overvejende tilfredse med den ledelse, der er udøvet under hjemmearbejde. Således svarer imellem 66 % og 95 % "enig" eller "helt enig" på spørgsmålene.

I den anden ende af skalaen svarer 3 – 6 % af medarbejderne "helt uenig" eller "uenig" på spørgsmålene. Blandt lederne er det mellem 1 – 4 %, der svarer "helt uenig" eller "uenig".

Der er to spørgsmål, som skiller sig ud:

"Min leder har bibeholdt relationen til mig i min arbejdsdag ved hjemmearbejde". Her svarer 5,8 % medarbejdere, at de "helt uenig" eller "uenig" samt 13,1 % "delvis enig". På det tilsvarende spørgsmål til lederne svarer 3,7 % af lederne, at de er "helt uenig" eller "uenig" og 29,7 % "delvis enig"

På spørgsmålet "Min leder sikrer, at jeg har klare mål for min opgaveløsning ved hjemmearbejde" svarer 5,0 %, at de er "helt uenig" eller "uenig" og 12,0 % "delvis enig". På det tilsvarende spørgsmål for lederne svarer 1,8 %, at de er "helt uenig" eller "uenig" og 14,6 % er "delvis enig".

7. SYGEFRAVÆR

Sygefraværet på Forsvarsministeriets område indgår i arbejdsmiljøregnskabet, idet arbejdsmiljøet kan have betydning på dele af sygefraværet. Det er af samme årsag også et lovkrav at kortlægge evt. sammenhænge mellem arbejdsmiljø og sygefravær i APV'en.

7.1 Forsvarsministeriets koncerns samlede sygefravær

Det gennemsnitlige antal sygefraværsdage pr. medarbejder i Forsvarsministeriets koncern var 7,6 dage i 2020. Sygefraværet omfatter alene sygefraværet på hverdage.

Tabel 16: Gennemsnitligt sygefravær¹¹

	2016	2017	2018	2019	2020
Forsvarskommandoen	8,6	8,3	7,8	8,1	7,4
- Forsvarsstaben	5,4	5,1	5,1	5,6	5,1
- Hæren	8,3	8,2	7,8	8,3	7,2
- Søværnet	7,8	7,5	8,0	7,8	7,1
- Flyvevåbnet	9,9	9,2	8,1	7,9	7,3
- Specialoperation	6,0	6,0	5,7	4,9	4,7
- Forsvarsakademiet	8,7	5,9	7,4	7,9	5,4
- Forsvarets Sanitetskommando	7,4	7,2	8,9	8,0	12,0
- Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste	12,0	12,7	10,0	11,4	10,3
- Arktisk Kommando			0,6	1,3	2,6
Personalestyrelsen Alm. Virksomhed	10,0	11,7	9,4	9,2	7,7
- Veterancentret	8,8	5,1	5,7	7,6	6,4
- N11/Veterancentret	12,2	14,1			
Materiel- og Indkøbsstyrelsen	10,0	9,4	8,8	9,2	8,4
Ejendomsstyrelsen	11,8	11,3	11,9	10,9	10,9
Regnskabsstyrelsen	10,6	10,0	11,2	9,1	7,9
Centralt styrede initiativer				0,6	2,2
Hjemmeværnet	8,4	8,8	9,4	9,0	7,4
Beredskabsstyrelsen		2,4	7,3	7,5	7,5
Samlet resultat	8,9	8,6	8,2	8,4	7,6

Det samlede sygefravær er faldet med 0,8 dage fra 2019 til 2020. Sygefraværet er kun steget ved Forsvarets Sanitetskommando og Arktisk Kommando og Forsvarsakademiet. Fælles for disse myndigheder er, at sygefraværestallene er let påvirkelige som følge af myndighedernes størrelse. Sygefraværet er uændret ved Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse samt i Beredskabsstyrelsen.

7.2 Sygefravær fordelt på køn samt kort- og langtidssygefravær

Sygefraværet hos kvinder er størst i hovedparten af myndighederne i tabel 17-19. I Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste og Arktisk Kommando er sygefraværet størst hos mændene. Sygefraværet er imidlertid i perioden 2017-2020 faldet mest hos kvinder (14 %) mod 8 % hos mænd.

Forskellen i det samlede gennemsnitlige sygefravær for begge køn, dvs. både kortids- og langtidssygefraværet er 32,7 % (mænd 7,0 og kvinder 10,4). Ser man alene på korttidssygefraværet bliver forskellen lidt mindre (27,6 %), mens den store forskel skal ses i langtidssygefraværet, hvor forskellen er 39,2 % (mænd 2,8 og kvinder 4,6).

¹¹ Omfatter ikke sygefravær hos veteranpuljen, EUD-elever, CU-stillinger og medarbejdere på rådighedsløn.

Tabel 17: - Samlede sygefravær (kort og langt) opdelt på køn

	2018	2018	2018	2019	2019	2019	2020	2020	2020
	Resultat	Mænd	Kvinder	Resultat	Mænd	Kvinder	Resultat	Mænd	Kvinder
Samlet resultat	8,2	7,5	11,6	8,4	7,6	12,1	7,6	7,0	10,4
FKO	7,8	7,5	10,8	8,1	7,7	12,1	7,4	7,1	9,8
Forsvarsstaben	5,1	4,7	7,4	5,6	4,3	12,2	5,2	3,7	12,2
Hæren	7,9	7,6	11,2	8,3	8,0	11,6	7,2	6,9	9,7
Søværnet	8,0	7,8	10,0	7,8	7,7	9,5	7,1	7,0	7,9
Flyvevåbnet	8,1	7,7	11,1	7,9	7,0	14,1	7,3	7,0	9,8
Specialoperationer	5,7	4,8	21,2	5,0	4,9	5,5	4,7	4,3	14,9
Forsvarsakademiet	7,4	5,2	13,6	8,0	6,3	13,5	5,4	4,2	9,4
FSK	8,9	7,4	12,0	8,0	6,2	11,6	12,0	8,7	18,2
FVT	10,0	9,9	10,3	11,4	11,0	16,1	10,3	10,4	8,8
Arktisk Kommando	0,6	0,3	3,1	1,4	1,4	1,2	2,6	2,8	1,7
FPS	9,4	6,2	11,7	9,2	6,0	11,5	7,7	6,9	8,3
VETC/FPS	5,7	3,4	7,2	7,6	3,3	10,1	6,4	4,4	7,61
FMI	8,8	7,4	12,6	9,2	7,8	13,0	8,4	7,0	12,1
FES	11,9	10,0	14,5	10,9	9,0	13,6	10,9	8,8	13,6
FRS	11,2	5,2	13,2	9,1	3,7	10,7	7,9	3,6	9,3
Hjemmeværnet	9,5	8,2	13,4	9,0	8,1	12,4	7,4	6,9	9,4
BRS	7,3	6,5	9,3	7,5	6,4	10,8	7,5	6,0	11,6

Tabel 18: Korttidssygefravær 2018 – 2020 opdelt på køn

	2018	2018	2018	2019	2019	2019	2020	2020	2020
	Resultat	Mænd	Kvinder	Resultat	Mænd	Kvinder	Resultat	Mænd	Kvinder
Samlet resultat	5,3	4,9	7,6	5,3	4,9	7,4	4,5	4,2	5,8
FKO	5,1	4,9	7,0	5,2	4,9	7,0	4,4	4,2	5,5
Forsvarsstaben	3,4	3,0	5,3	3,7	3,2	6,1	3,1	2,7	5,1
Hæren	5,2	5,0	7,4	5,4	5,3	6,9	4,5	4,3	5,6
Søværnet	4,2	4,1	5,9	4,1	3,9	5,7	3,3	3,1	4,7
Flyvevåbnet	5,7	5,4	7,8	5,6	5,2	8,4	4,7	4,5	5,8
Specialoperationer	3,0	2,8	7,1	2,6	2,4	5,5	2,6	2,5	6,4
Forsvarsakademiet	4,9	4,2	7,1	5,0	4,5	6,7	3,4	2,7	5,4
FSK	4,6	3,4	7,1	4,4	3,6	5,8	4,6	3,5	6,6
FVT	6,8	6,8	7,7	7,2	6,9	9,8	6,5	6,5	6,7
Arktisk Kommando	0,3	0,3	0,3	1,4	1,4	1,2	1,7	1,7	1,7
FPS	6,3	5,1	7,2	5,8	4,9	6,4	4,2	3,0	5,1
VETC/FPS	4,3	2,8	5,3	4,5	3,3	5,1	3,4	1,4	4,6
FMI	6,5	5,8	8,4	6,2	5,2	9,0	5,1	4,4	7,2
FES	6,9	5,2	9,3	6,8	5,4	8,8	5,1	3,9	6,6
FRS	7,8	4,6	8,9	5,8	2,9	6,6	3,9	3,0	4,2
Hjemmeværnet	5,3	4,3	8,8	4,8	4,1	7,6	4,6	4,4	5,2
BRS	4,4	3,6	6,7	5,0	4,2	7,4	4,9	4,4	6,1

Tabel 19: Langtidssygefravær 2018-2020 opdelt på køn

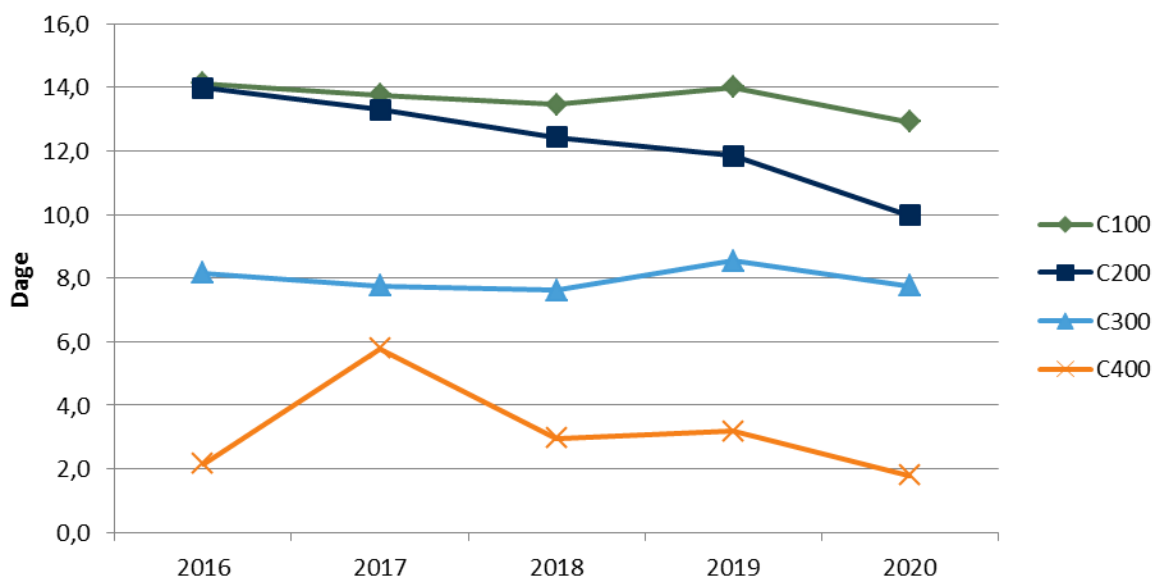
	2018	2018	2018	2019	2019	2019	2020	2020	2020
	Resultat	Mænd	Kvinder	Resultat	Mænd	Kvinder	Resultat	Mænd	Kvinder
Samlet resultat	2,8	2,6	4,0	3,0	2,7	4,7	3,1	2,8	4,6
FKO	2,8	2,6	3,8	3,0	2,7	5,1	3,0	2,9	4,3
Forsvarsstaben	1,8	1,7	2,1	1,9	1,1	6,1	2,1	1,0	7,1
Hæren	2,7	2,6	3,8	2,9	2,7	4,8	2,8	2,7	4,0
Søværnet	3,7	3,7	4,1	3,8	3,8	3,8	3,8	3,9	3,2
Flyvevåbnet	2,4	2,2	3,3	2,3	1,8	5,7	2,7	2,5	3,9
Specialoperationer	2,6	2,0		2,4	2,5		2,1	1,8	8,5
Forsvarsakademiet	2,4	1,0	6,5	3,0	1,8	6,8	2,1	1,4	4,0
FSK	4,3	4,1	4,8	3,7	2,6	5,8	7,4	5,2	11,6
FVT	3,2	3,2	2,6	4,2	4,1	6,3	3,8	3,9	2,1
Arktisk Kommando	0,3		2,9				0,9	1,1	
FPS	3,1	1,1	4,5	3,4	1,0	5,0	3,5	4,0	3,2
VETC/FPS	1,4	0,6	1,9	3,2		5,0	3,0	2,9	3,0
FMI	2,3	1,6	4,2	3,0	2,6	4,0	3,2	2,6	5,0
FES	5,0	4,9	5,2	4,1	3,6	4,8	5,8	4,9	7,0
FRS	3,4	0,6	4,3	3,3	0,8	4,0	4,0	0,5	5,1
Hjemmeværnet	4,1	3,9	4,7	4,2	4,0	4,8	2,9	2,5	4,3
BRS	2,9	3,0	2,7	2,5	2,2	3,4	2,6	1,5	5,5

7.3 Sygefravær fordelt på funktionsniveauer

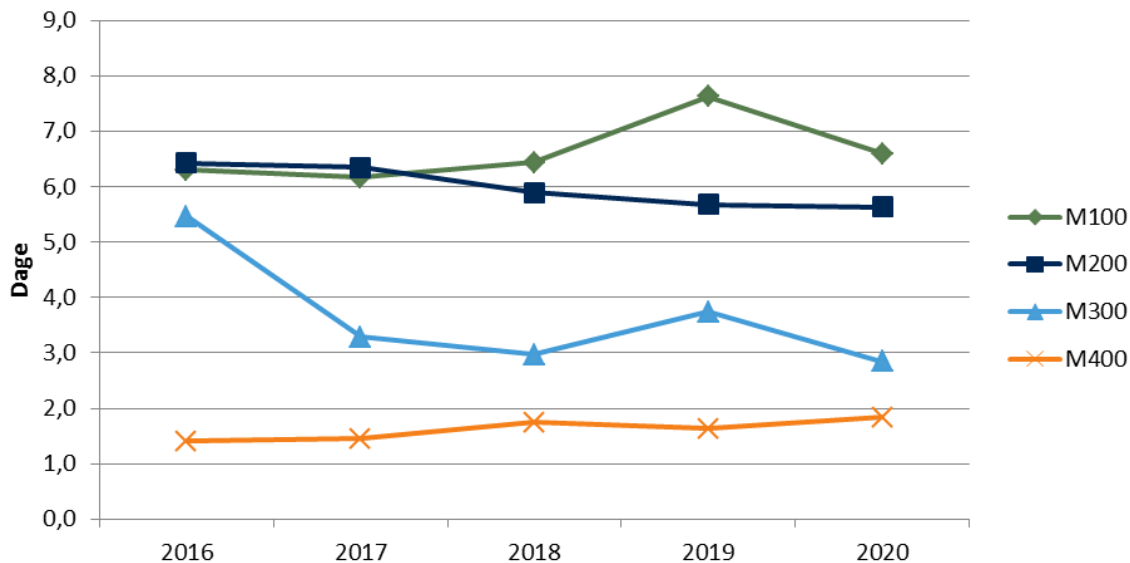
Sygefraværet opgjort på funktionsniveauer viser, at sygefraværet er højest hos C100 og M1XX. Sygefraværet hos begge funktionsniveauer er dog faldende, som det også er tilfældet for de øvrige funktionsniveauer jf. figur 25 og 26.

Største fald i sygefraværet er hos C200 og M1XX, mens laveste sygefravær ses hos M4XX gruppen.

Figur 25: Udvikling i sygefravær 2016 – 2020 hos de civile personalegrupper



Figur 26: Udvikling i sygefravær 2016 – 2020 hos de militære personalegrupper

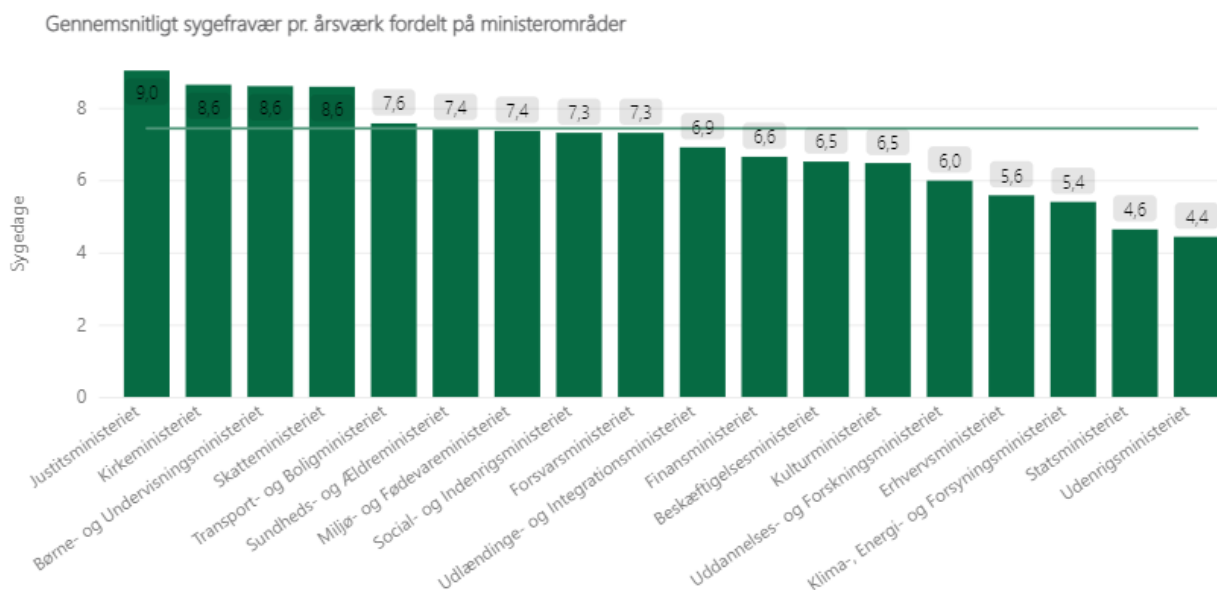


7.4 Sygefravær i staten

Statens sygefravær opgøres på gennemsnitlige standard fraværsdage pr. ansat i ISOLA¹². Forsvarsministeriets sygefraværstal, jf. ovenfor, opgøres via Business Intelligence, hvorfor der er en mindre afvigelse i opgørelserne af Forsvarsministeriets sygefraværstal. Tallene i ISOLA viser, at Forsvarsministeriets sygefravær lå på 7,4 dage i 2020, mens tallene i Business Intelligence opgøres til 7,6 dage.

Det gennemsnitlige sygefravær på statens område var 7,4 dage i 2020. Forsvarsministeriets sygefravær var 7,3 dage.

Figur 27: Gennemsnitlige sygedage pr. årsværk på ministerområder i staten 2020¹³



¹² InformationSystem Om Løn- og Ansættelsesvilkår

¹³ Økonomistyrelsen's tal for sygefravær i staten 2020 hentet den 10.03.2021

7.4 COVID-19 som årsag til sygefravær

Arbejdsgiver må i henhold til lov om helbredsoplysninger ikke spørge medarbejderne om deres diagnose og årsag til sygefravær. Medarbejderne er dog i skrivelse, fremsendt i e-boks april 2020, blevet opfordret til at oplyse, om de er sygemeldt som følge af COVID-19.

Det skyldes, at der som følge af situationen med COVID-19 er vedtaget en midlertidig særlig lov, der giver arbejdsgivere ret til sygedagpengerefusion fra første dag, såfremt en medarbejders fravær er relateret til COVID-19.

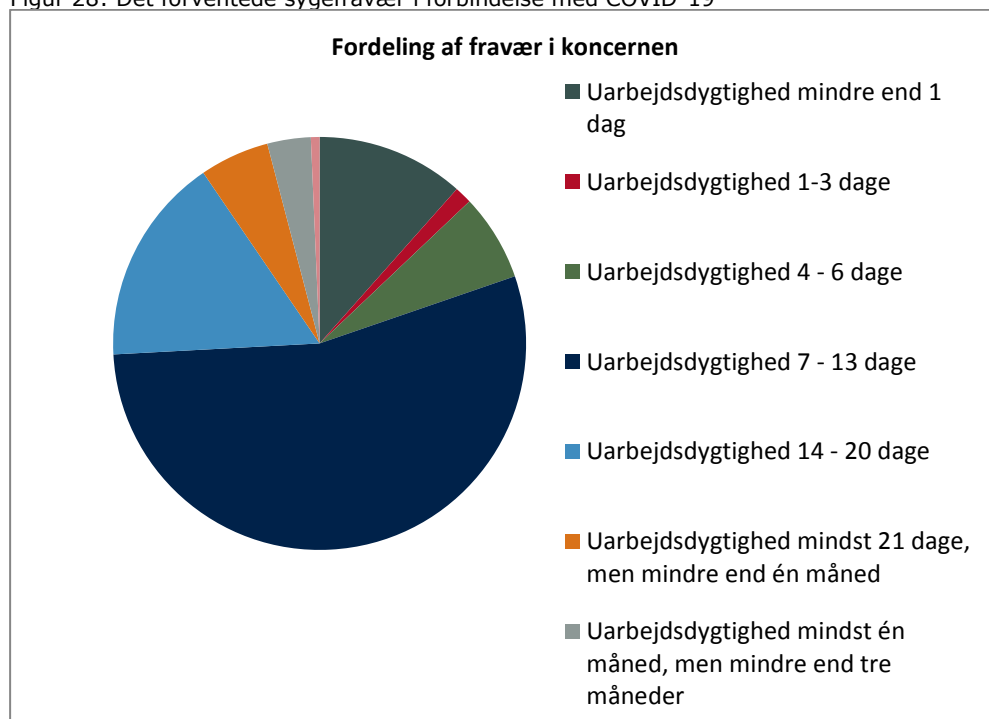
Ved udgangen af 2020 var i alt 332 medarbejdere på Forsvarsministeriets område registreret med COVID-19 hos SYBA. Heraf er der registreret 11 medarbejdere, som af denne årsag har været sygemeldt i 30 dage eller derover.

7.4.1 COVID-19 anmeldt som arbejdsulykke

Der er i 2020 i alt anmeldt 147 tilfælde af COVID-19 som arbejdsulykker i Forsvarsministeriets Arbejdsmiljødatabase (FAD).

Fraværsdagene i figur 28 er estimeret foretaget i forbindelse med registreringen i FAD. Det er således muligt, at det reelle antal sygefraværsdage har differentieret fra det forventede antal dage.

Figur 28: Det forventede sygefravær i forbindelse med COVID-19



8. PÅBUD FRA ARBEJDSSTILSYNET

Forsvarsministeriets koncern har i 2020 modtaget 27 påbud (reaktioner) fra Arbejdstilsynet mod 25 i 2019. Antallet af påbud kan ikke sammenlignes 1:1 årene imellem, idet bl.a. antal af tilsyn og Arbejdstilsynets valg af tjenestesteder har betydning. Alle påbuddene kan ses på HR-portalens under Arbejdsmiljø.

Tabel 20: Reaktionen (påbud) fra Arbejdstilsynet fordelt på arbejdsmiljøproblemer og år¹⁴

Arbejdsmiljøproblem	2016	2017	2018	2019	2020
Støj	3	1	1	0	0
Vibrationer	0	0	0	0	0
Ikke-ioniserende stråling	0	0	0	0	0
Muskel- og skeletbesvær	14	6	5	4	3
Psykisk arbejdsmiljø	2	0	0	1	1
Kemi, støv og biologi	1	2	3	5	4
Indeklima	5	6	3	10	12
Ulykkesrisici	7	11	6	3	2
Unge arbejde	0	0	0	0	0
Egenindsats	5	0	0	1	3
Hudbelastninger	0	0	0	0	0
Bygherrer mv.	0	3	0	0	0
Andre emner	0	2	2	1	2
I alt	37	31	20	25	27

Tabel 21 viser en lille stigning i påbud samt i undersøgelsespåbud. Antallet af strakspåbud er uændret.

Tabel 21: Fordeling af reaktioner (påbud) fra Arbejdstilsynet

Reaktion	2018	2019	2020
Påbud	11	13	15
Strakspåbud	3	5	5
Afgørelse uden handlepligt	1	1	0
§ 21 undersøgelsespåbud	0	1	5
Vejledning	5	5	2
I alt	20	25	27

Arbejdstilsynet har afgivet 1,7 reaktion pr. besøgt tjenestested i 2020, hvilket er lavere end 2019 med 2,3 reaktion pr. besøg.

Arbejdstilsynet har i efteråret 2020 indført en ny reaktionstype, hvor de kan tilbyde enheden et aftaleforløb i stedet for et påbud. Aftaleforløb giver en tidfrist for løsning af arbejdsmiljøproblemet og vejledning fra Arbejdstilsynet.

¹⁴ Kilde: Arbejdstilsynets ADVI adgang på Forsvaret og Forsvarsministeriets Styrelser, Beredskabsstyrelsen og Forsvarsministeriets Departement (CVR nr. 16287180, 52990319, 25775635).

9. ARBEJDSMILJØUDDANNELSER

9.1 Obligatoriske og supplerende arbejdsmiljøuddannelser

FCA har i 2020 gennemført 10 obligatoriske arbejdsmiljøuddannelser med i alt 106 deltagere. Oprindeligt var der planlagt 12 obligatoriske arbejdsmiljøuddannelser som tilstedeværelses forløb. På grund af COVID-19 har det været nødvendigt at aflyse og flytte nogle af uddannelserne. Som følger heraf er 4 af de 10 uddannelser gennemført som webbaserede kurser.

Det har også været nødvendigt at aflyse eller flytte nogle af de supplerende arbejdsmiljøkurser. Der er aflyst 7 supplerende arbejdsmiljøkurser ud af 30 planlagte kurser. Der har ligeledes været gennemført supplerende arbejdsmiljøkurser som webbaserede kurser.

De supplerende arbejdsmiljøkurser er bl.a. udpeget på baggrund af de prioriterede områder i arbejdsmiljøstrategien, ligesom kurserne afspejler myndighedernes ønsker.

FCA har i 2020 afholdt det årlige arbejdsmiljøseminar som webinar for koncernens arbejdsmiljøkoordinatorer.

9.2 Myndigheds- og enhedstilpassede undervisningsforløb

I 2020 har FCA gennemført 9 tilpassede undervisningsforløb. Der er tale om undervisningsforløb, der ikke har været en del af FCA's kursuskatalog.

9.3 Arbejdsmiljøgennemgange/klar-til-tilsyn

FCA har i 2020 foretaget 12 arbejdsmiljøgennemgange - primært hos Forsvarets enheder.

9.4 Myndigheds- og enhedstilpassede undervisningsforløb

FCA har i 2020 gennemført 9 tilpassede undervisningsforløb. Det er undervisningsforløb, der ikke har været en del af FCA kursuskatalog. I 2020 har der kun været gennemført tilpassede undervisningsforløb indenfor FKO område.

Kurser ved Organisationen for Personlig Rådgivning og Kollegastøtte (OPRK)

OPRK har i 2019 gennemført uddannelsesforløb for i alt 50 OPRK-rådgivere fordelt på basiskurser, kollegastøtte RITS kursus og konfliktmæglerkursus. Af de 50 udgør 27 nye OPRK rådgivere. Disse bliver grundet COVID-19 først færdiguddannet medio 2021.

10. BILAG

1. Arbejdsmiljøvirksomheden på Forsvarsministeriets område

Arbejdsmiljøvirksomheden udgøres først og fremmest af myndighedernes arbejdsmiljøorganisationer, samarbejdsudvalg samt chefer og ledere, som er ansvarlige for, at det daglige arbejdsmiljøarbejde gennemføres sikkerheds og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI)

Myndighedernes arbejdsmiljøarbejde understøttes af bl.a. FMI, som bl.a. er ansvarlig for tilvejebringelse af de logistiske forudsætninger for arbejdsmiljømæssig forsvarlig drift og vedligeholdelse af materiellet.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES)

FES er bl.a. ansvarlig for etablering af sikkerheds- og sundhedsmæssige forsvarlige arbejdsmiljø i forhold til i Forsvarsministeriets bygninger og faciliteter samt vedligeholdelse heraf.

Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS)

FPS er bl.a. ansvarlig for udvikling og varetagelse af den overordnede arbejdsmiljøvirksomhed på vegne af Forsvarsministeriet. Det omfatter bl.a. rådgivning og støtte til myndighederne og medarbejderen. Herudover varetager FPS arbejdsmiljøuddannelserne, udarbejder FPS bestemmelsesgrundlag for arbejdsmiljøvirksomheden samt Forsvarsministeriets arbejdsmiljøstrategi og arbejdsmiljøregnskab. FPS varetager også Forsvarsministeriets arbejdsmiljødatabase (FAD), som bl.a. udgør platformen for arbejdspladsvurderingen (APV), medarbejdertilfredsmålingen (MTM) samt ledelsevalueringen. Det er også i FAD, at arbejdsulykker registreres.

I FPS er det Forsvarsministeriets Center for Arbejdsmiljø (FCA), herunder Organisationen for Personlig Rådgivning og Kollegastøtte (OPRK), som varetager ovennævnte områder.

Sygefraværs- og barselssektionen (SYBA) i FPS yder bl.a. støtte til chefers og lederes sygefraværssamtaler herunder støtte til fastholdelsen af medarbejdere, så de kommer godt tilbage på arbejde efter sygeperioder.

Veterancentret (VETC)

Veterancentrets Militærpsykologiske afdeling yder primært støtte til veteraner, mens socialrådgiverne yder støtte til alle Forsvarsministeriets ansatte fx i forbindelse med sygdom.

Udvalg

Forsvarsministeriets Koncernfælles Arbejdsmiljøudvalg (FKA) er det øverste udvalg vedrørende arbejdsmiljøvirksomheden på Forsvarsministeriets område. FKA varetager den overordnede koncernfælles koordination og planlægning af arbejdsmiljøvirksomheden.

Underudvalg vedrørende Arbejdsmiljø (UVA) er et underudvalg til Forsvarsministeriets Hovedsamarbejdsudvalg. UVA har bl.a. til opgave at udarbejde oplæg at drøfte sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold, der har betydning for arbejds- og personaleforhold for alle ansatte på Forsvarsministeriets område samt udarbejdelse af oplæg til koncernfælles arbejdsmiljøstrategi og -politik samt indsatsområder mv.